

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
FRANSIZCA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK FRANSIZCA ÖĞRETİMİNDE
EDEBİ ÇEVİRİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Ayşegül TEFLEK

Ankara
Haziran, 2013

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
FRANSIZCA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK FRANSIZCA ÖĞRETİMİNDE
EDEBİ ÇEVİRİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşegül TEFLEK

Danışman: Doç. Dr. Perihan YALÇIN

Ankara

Haziran, 2013

JÜRİ ONAY SAYFASI

Ayşegül TEFLEK'in ‘‘ YABANCI DİL OLARAK FRANSIZCA ÖĞRETİMİNDE EDEBİ ÇEVİRİ’’ başlıklı tezi 10.06.2013 tarihinde, jürimiz tarafından Fransız Dili Eğitimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Adı- Soyadı</u>	<u>İmza</u>
Başkan		
Üye(Tez Danışmanı)		
Üye:		
Üye:		
Üye:		

ÖNSÖZ

Günümüzde yabancı dil öğrenimi, büyük bir hızla gelişen ve değişen dünyada bilim ve teknolojinin gelişimiyle ortaya çıkarılan ürünlere duyulan ihtiyaçlar, ülkelerarası ticaretler ile son derece önem kazanmıştır. Bu nedenlerle artık bir değil, birden çok uluslararası dili öğrenme gereksinimi doğmuştur. Dünya üzerinde gerçekleşen bu hızlı ve sürekli değişim ve gelişim, yabancı dil öğrenmeyi daha da zorunlu hale getirmiştir.

Yabancı bir dili tek yönüyle öğrenemeyiz. O dili tüm yönleriyle öğrenmemiz gerekmektedir. O dilin kültürü, coğrafyası, sosyo-ekonomik yapısı, insanın düşünce tarzı tüm bu yönleri kapsamaktadır. Bilindiği gibi dil ve kültür birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Edebi çeviri de bu bütünün bir parçasıdır. Yabancı dil öğrenirken böyle önemli bir parçayı göz ardı edemeyiz.

Bu çalışmanın hazırlanması süresince gerek ders, gerek tez aşamasında yardımlarını, desteğini ve anlayışını esirgemeyen danışmanım Sayın Doç.Dr. Perihan YALÇIN'a

Tezimi inceleyen değerli jüri üyeleri Sayın Yrd. Doç. Dr. Nurten ÖZÇELİK ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Leyla ERCAN'a,

Anket sorularımın güvenilirliğinin ve geçerliliğinin hesaplanmasında yardımlarını ve zamanını esirgemeyen Sayın Arş.Gör. Zümre ÖZDEMİR'e

İlk günden bu yana çalışmamda beni hiç yalnız bırakmayan sevgili aileme özellikle sevgili babam Sadi TEFLEK ve sevgili annem Şerife TEFLEK'e, çalışmamda yardımlarını esirgemeyen, bilgilerini, zamanlarını ve tecrübelerini benimle paylaşan değerli hocam Sayın Prof. Dr. Suna TİMUR AĞILDERE'ye ve Fransız Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda görevli tüm hocalarıma sonsuz teşekkür ederim.

Ayşegül TEFLEK

ÖZET

YABANCI DİL OLARAK FRANSIZCA ÖĞRETİMİNDE EDEBİ ÇEVİRİ

Ayşegül TEFLEK

Yüksek Lisans Tezi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Perihan YALÇIN

Haziran 2013, 69 sayfa

Bu araştırmanın amacı yabancı dil öğretiminde, öğrencilerin dil yetilerini en yetkin şekilde kullanmalarını sağlamak, dilbilgisi öğrenmelerini doğru bir şekilde somutlaştırmak ve zenginleştirmek amacıyla yabancı dil sınıflarında öğrencilerin seviyelerine uygun edebi metinler kullanılarak edebi çeviriye yer verilmesini sağlamaktır. Bu çalışma yabancı dil Fransızca sınıflarında edebi metin kullanımının gerekliliğini ortaya koymayı amaçlamaktadır ve edebi çevirinin yabancı dil Fransızca sınıflarında başarı sağlayacağını göstermektedir.

Bu çalışmada, “genel tarama modeli”nde, betimsel bir alan araştırması yapılmıştır. Araştırmanın örneklemi, 2012-2013 eğitim-öğretim yılının 2. döneminde Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Fransızca Öğretmenliği bölümünde okuyan (hazırlık sınıfı öğrencisi hariç) birinci sınıf, ikinci sınıf, üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf öğrencileri olmak üzere toplam 102 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilere 19 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Konu ile ilgili öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Bulgular, öğrencilerin edebi çeviriye ilgi duyduklarını ve edebi çeviriyi bölümlerinde ders olarak görmek istediklerini göstermektedir.

Bu çalışmanın sonucunda yabancı dil olarak Fransızca öğretiminde edebi çeviri dersinin yer almasını önemle tavsiye ediyoruz.

Anahtar kelimeler: Edebi çeviri, yabancı dil öğretimi, Fransızca öğretimi.

RESUME

TRADUCTION LITTERAIRE DANS L'ENSEIGNEMENT DU FRANCAIS LANGUE ETRANGERE

Ayşegül TEFLEK

Thèse de Maitrise, Département Du Français Langue Etrangère

Directrice: Doç. Dr. Perihan YALÇIN

Juin 2013, 69 pages

Le but de cette recherche est d'assurer la prise de place de la traduction littéraire en classe de FLE en utilisant les textes littéraires qui sont convenables aux niveaux des étudiants en vue d'assurer utiliser parfaitement les compétences de langue, de concrétiser apprendre correctement la grammaire et de l'enrichir dans l'enseignement-apprentissage du français langue étrangère. Cette étude vise à montrer la nécessité de l'utilisation des textes littéraires dans la classe de FLE et elle montre avoir du succès la traduction littéraire dans la classe de FLE.

Dans cette étude, on a fait une recherche descriptive dans le modèle d'étude générale. 102 étudiants continuant leurs études dans le département du Français Langue Etrangère de l'Université de Gazi dans le deuxième semestre de l'année scolaire 2012-2013 forment l'échantillon de la recherche. On administre une enquête qui se forme de 19 questions aux étudiants. On a pris les idées des étudiants sur ce sujet. Les résultats montrent que les étudiants s'intéressent à la traduction littéraire et qu'ils veulent la voir comme un cours dans leur département.

A la fin de cette recherche, nous conseillons avec importance que le cours de traduction littéraire prenne place dans l'enseignement-apprentissage du FLE.

Mots-clés: la traduction littéraire, l'enseignement-apprentissage de la langue étrangère, l'enseignement du Français.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
RESUME.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	vii
GRAFİK LİSTESİ.....	ix
1. GİRİŞ	
1.1. Problem.....	4
1.2. Amaç.....	5
1.3. Önem.....	5
1.4. Sayıtlar.....	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
2. YABANCI DİL ÖĞRETİMİ	
2.1. Dünyada Yabancı Dil Öğretimi.....	6
2.2. Türkiye’de Yabancı Dil Öğretimi.....	7
2.3. Dünyada ve Türkiye’de Fransızca Öğretimi.....	9
2.4. ÇEVİRİNİN TARİHÇESİ	
2.4.1. Doğu’da ve Batı’da Çeviri Etkinliği.....	12
2.4.2. Osmanlı’da Çeviri Etkinliği.....	15
2.4.3. Günümüzde Çeviri Etkinliği.....	17
2.4.3.1. Dünyada ve Avrupa’da Çeviri Etkinliği.....	17
2.4.3.2. Türkiye’de Çeviri Etkinliği.....	18

2.5.EDEBİ ÇEVİRİ ETKİNLİĞİ	
2.5.1. Dünyada Edebi Çeviri Etkinliği.....	21
2.5.2. Türkiye’de Edebi Çeviri Etkinliği.....	22
2.5.3. Edebi Çeviri Türleri.....	23
2.5.3.1. Roman ve Öykü.....	23
2.5.3.2. Şiir.....	25
2.5.3.3. Tiyatro.....	27
3. YÖNTEM	
3.1. Araştırmanın Modeli.....	30
3.2. Evren ve Örneklem.....	30
3.3. Veri Toplama Araçları.....	30
3.4. Verilerin Toplanması.....	31
3.5. Verilerin Analizi.....	31
4. BULGULAR VE YORUMLAR	
Bulgular ve Yorumlar.....	32
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	
5.1. Sonuç.....	58
5.2. Öneriler.....	60
KAYNAKÇA.....	61
EKLER.....	65

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Edebi çeviriye duyulan ilgi ile ilgili frekans tablosu.....	32
Tablo 2: Okullarda uygulanan Fransızca programında edebi çeviriye yer verilmesi ile ilgili frekans tablosu.....	33
Tablo 3: Edebi çeviri ile ilgili materyallerin yeterliliği ile ilgili çubuk grafiği.....	34
Tablo 4: Fransızca Öğretiminde edebi çeviriye yer vermenin amacı ile ilgili pasta grafiği.....	36
Tablo 5: Edebi çeviri dersinde izlenmesi gereken program ile ilgili pasta grafiği.....	37
Tablo 6: Dil öğreniminde edebi çeviri dersinin dil becerilerinin gelişmesine katkıda bulunması ile ilgili çubuk grafiği.....	39
Tablo 7: Edebi çeviri dersinin daha çok hangi dil becerisinin gelişimine katkıda bulunduğu ile ilgili çubuk grafiği.....	40
Tablo 8: Dil öğretim programında edebi çeviri kullanımına yer verilmiş olsa, hangi türün daha etkili olacağı ile ilgili pasta grafiği.....	41
Tablo 9: Edebi çeviri derslerinde daha çok hangi tür eserler olması gerektiğiyle ilgili pasta grafiği.....	42
Tablo 10: Fransızca öğretiminde edebi eser çevirilerine yer veren bir programın dil öğrenmeye ilgiyi arttıracacağı ile ilgili çubuk grafiği.....	44
Tablo 11: Edebi çevirinin okul programlarında daha etkin yer alabilmesi için yapılması gerekenler ile ilgili pasta grafiği.....	45
Tablo 12: Materyal olarak edebi çeviri metninin kullanımının dil öğreniminde güçlük yaratmasıyla ilgili çubuk grafiği.....	46
Tablo 13: Materyal olarak edebi çeviri metin kullanımının dil öğreniminde güçlük yaratmasının nedeni ile ilgili çubuk grafiği.....	47
Tablo 14: Fransızca öğretiminde edebi çeviri etkinliklerine yer verilmesinin hangi açılardan yararlı olduğuyla ilgili pasta grafiği.....	49

Tablo 15: Edebi çeviri metinleri yabancı dil öğretiminde birer araç olarak mı değerlendirilmeli yoksa aynı zamanda dil öğretimi çerçevesinde edebi çeviri öğretimine de yer verilmeli mi” sorusu ile ilgili pasta grafiği.....	50
Tablo 16: Edebi çeviri dersinin diğer derslere olan katkısı ile ilgili çubuk grafiği.....	52
Tablo 17: Edebi çeviri dersinin hangi derse katkısı olacağı ile ilgili çubuk grafiği.....	53
Tablo 18: Yabancı dil öğretiminde, alan öğretimi kapsamında edebi çeviri dersine ayrılan oranın kaç olması gerektiğiyle ilgili pasta grafiği.....	54
Tablo 19: Öğrencilerin konuyla ilgili öneri ve eleştirilerini içeren çubuk grafiği.....	56

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: Edebi çeviriye duyulan ilgi ile ilgili çubuk grafiği.....	32
Grafik 2: Okullarda uygulanan Fransızca programında edebi çeviriye yer verilmesi ile ilgili çubuk grafiği.....	34
Grafik 3: Edebi çeviri ile ilgili materyallerin yeterliliği ile ilgili çubuk grafiği.....	35
Grafik 4: Fransızca Öğretiminde edebi çeviriye yer vermenin amacı ile ilgili pasta grafiği.....	36
Grafik 5: Edebi çeviri dersinde izlenmesi gereken program ile ilgili pasta grafiği.....	38
Grafik 6: Dil öğreniminde edebi çeviri dersinin dil becerilerinin gelişmesine katkıda bulunması ile ilgili çubuk grafiği.....	39
Grafik 7: Edebi çeviri dersinin daha çok hangi dil becerisinin gelişimine katkıda bulunduğu ile ilgili çubuk grafiği.....	40
Grafik 8: Dil öğretim programında edebi çeviri kullanımına yer verilmiş olsa, hangi türün daha etkili olacağı ile ilgili pasta grafiği.....	42
Grafik 9: Edebi çeviri derslerinde daha çok hangi tür eserler olması gerektiğiyle ilgili pasta grafiği.....	43
Grafik 10: Fransızca öğretiminde edebi eser çevirilerine yer veren bir programın dil öğrenmeye ilgiyi arttıracacağı ile ilgili çubuk grafiği.....	44
Grafik 11: Edebi çevirinin okul programlarında daha etkin yer alabilmesi için yapılması gerekenler ile ilgili pasta grafiği.....	45
Grafik 12: Materyal olarak edebi çeviri metninin kullanımının dil öğreniminde güçlük yaratmasıyla ilgili çubuk grafiği.....	47
Grafik 13: Materyal olarak edebi çeviri metin kullanımının dil öğreniminde güçlük yaratmasının nedeni ile ilgili çubuk grafiği.....	48
Grafik 14: Fransızca öğretiminde edebi çeviri etkinliklerine yer verilmesinin hangi açılardan yararlı olduğuyla ilgili pasta grafiği.....	49

Grafik 15: Edebi çeviri metinleri yabancı dil öğretiminde birer araç olarak mı değerlendirilmeli yoksa aynı zamanda dil öğretimi çerçevesinde edebi çeviri öğretimine de yer verilmeli mi” sorusu ile ilgili pasta grafiği.....	51
Grafik 16: Edebi çeviri dersinin diğer derslere olan katkısı ile ilgili çubuk grafiği.....	52
Grafik 17: Edebi çeviri dersinin hangi derse katkısı olacağı ile ilgili çubuk grafiği.....	53
Grafik 18: Yabancı dil öğretiminde, alan öğretimi kapsamında edebi çeviri dersine ayrılan oranın kaç olması gerektiğiyle ilgili pasta grafiği.....	55
Grafik 19: Öğrencilerin konuyla ilgili öneri ve eleştirilerini içeren çubuk grafiği.....	57

EKLER LİSTESİ

Ek 1: ÖĞRENCİ ANKET FORMU.....	65
--------------------------------	----

1.GİRİŞ

“Dil konusu, bugüne değin pek çok bilim adamını, toplum bilimcileri ve özellikle son yıllarda dilbilimcileri düşündüren bir konu olmuştur” (Demirel, 2012: 1).

“Dil, düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir” (Aksan, 1977: 55)

Dil, insanlar arasındaki en etkili iletişim aracıdır. Dilin kapsamına girmeyen sesler, jestler ve mimikler iletişimde önemli bir yere sahip olmalarına rağmen bunlar dilin önemini hiçbir zaman azaltmaz. Dilin insanlar arasında iletişim aracı olarak kullanılması dilin toplumsal bir işleve sahip olduğunu gösterir ve dil, o toplum ile onun kültürü arasında ilişki kurar. Örneğin, Güvenç’in (1974), “...Dil, kültürel muhtevanın bir ansiklopedisi ya da sözlüğüdür” şeklindeki sözleri bu görüşü doğrulamaktadır.

İnsanların oluşturduğu her toplumda dil kullanılır. Dil sayesinde toplumlar kendi bireyleri arasında anlaşma sağlar ve iletişim kurarlar. Hayvanlar da kendi aralarında iletişim kurarlar; fakat dil öğrenmede insanlar kadar başarılı olamamaktadırlar. Dil yetisini kazanma ve dili etkili bir iletişim aracı olarak kullanmak ancak insana özgü bir yetenektir.

Yabancı dil öğrenmek pek çok açıdan günümüzde artık bir zorunluluk olmuştur. Günümüzde yeryüzünde değişik toplumların konuştukları dil sayısı kesin olarak bilinmemektedir. Buna karşın Dilaçar (1968) ortalama sayısının üçbin ile üçbin beş yüz arasında olduğunu belirtmekte; Hill (1969) ve Özen (1978) de bu sayının “dörtbin hatta beşbinden fazla olduğunu ileri sürmektedirler.

Ülkeler arasında gittikçe artan uluslar arası ilişkiler, ulusların kendi ana dilleriyle iletişim sağlamalarını yetersiz kılmakta ve bu nedenle uluslar diğer ülkelerin dillerini öğrenmek zorunda kalmaktadır. Buna karşın ikinci dil olarak öğrenilen dillerin sayısı oldukça azdır. Bir dilin başka uluslar tarafından öğrenilmesi o dili konuşan ülkenin politik ve ekonomik durumunun yüksek olmasına bağlıdır. Daha sonra askeri sözleşmeler, tarihsel, kültürel ve ticari ilişkiler gelmektedir. Böylece bu ilişkiler sayesinde ikili, üçlü antlaşmalar, kıtasal bloklaşmalar, örgütler ortaya çıkmaktadır.

1923 yılında Cumhuriyet'i ilan eden Türkiye hür demokratik bir rejimi benimsemiş ve dış ilişkilerinde daha çok bu rejime inanan ülkelerle ilişkiler kurmuştur. Böylece Türkiye, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmayı kendine önemli bir hedef olarak almıştır. Ayrıca Türkiye, bölgesel ve siyasal konumu nedeniyle önemli bir konuma sahiptir ve Asya ile Avrupa hatta güneyde Afrika kıtaları arasında kilit bir ülke durumundadır. Bu önemli durumu nedeniyle Türkiye, çeşitli ülkelerle politik, ekonomik ve kültürel ilişkilerde bulunmuştur.

Türkiye, bugün başta Birleşmiş Milletler Örgütü olmak üzere Avrupa Konseyi, NATO, OECD ve daha birçok uluslar arası kuruluşlara üyedir. Bu uluslararası kuruluşlarda ortak iletişim aracı olarak çeşitli ulusların dili kullanılmaktadır. Örneğin, Birleşmiş Milletlerin resmi dilleri Çince, Fransızca, İngilizce, Rusça ve İspanyolcadır. Bu örgütte çalışma dilleri olarak ‘‘Fransızca ve İngilizce’’, Genel Kurul ile Ekonomik ve Sosyal Konseyin çalışma dili olarak da ‘‘İspanyolca’’ kullanılmaktadır (B.M.,1958). NATO’da da resmi dil olarak ‘‘İngilizce’’ kullanılmaktadır.

Bununla birlikte uluslararası ilişkilerin yoğunluk kazanması Türkiye’de başka dillerin özellikle uluslararası örgütlerde resmi dil olarak kabul edilen batı dillerinin öğrenilmesi ihtiyacı doğmuştur ve bunun sonucu olarak okul programlarında yabancı dillerin öğretimi yer almıştır.

Çeviri ise ‘‘ 'yabancı dil' engelinin yarattığı iletişim kopukluğunu gidermeye çalışan insanlık tarihi kadar eski bir aktarım girişimidir ve yeryüzünde farklı diller konuşulduğu sürece de var olmaya devam edecektir’’ (Kızıltan, 2001: 71).

Çeviri, dille doğrudan bağlantılı olması ve kültürel gelişmeye katkı sağlaması nedeniyle insanlık tarihinin her döneminde en ilgi çekici konularından biri olmuştur. Çeviri ile ilgili tartışmaların geçmişi bilindiği gibi ilkçağa kadar uzanmaktadır. Bu tarihten çevirinin bilimsel bir nitelik kazanmaya başladığı 19.yüzyıla kadar geçen süre içerisinde çeviriyle ilgili tartışmalar, daha çok çevirmenlerin kendi çeviri anlayışları doğrultusunda ortaya attıkları savlar üzerine olmuştur. Sözcüğü sözcüğüne çeviri - özgür çeviri ayrımıyla başlayan ve yüzlerce yıl süren yoğun tartışmalarda bazen bu iki çeviri yönteminden birine üstünlük tanınmış, bazen de metin türüne bağlı olarak her iki yöntem de benimsenmiştir (Cemal, 1979: 244-260).

Yabancı bir dil, sadece gramer ve kelime ile öğretilemez. Yabancı bir dili öğrenebilmek için o dilin kültürünü, coğrafyasını, sosyo-ekonomik yapısını, insanının düşünce tarzını da bilmek gerekir. Bu aşamada çeviri devreye girmektedir. Çeviri sayesinde o dilin hem kelime ve gramerini öğrenebiliriz hem de o dilin kültürü ile ilgili bilgi edinebiliriz. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde, öğrencilerin gramer öğrenmelerini doğru bir şekilde somutlaştırmak, zenginleştirmek, dil yetilerini en yetkin şekilde kullanmalarını sağlamak amacıyla yabancı dil sınıflarında öğrencilerin seviyelerine uygun edebi metinler kullanılarak edebi çeviriye de yer verilmelidir. Dil ve kültür birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Edebi çeviri de öğrenilecek dilin bir kültür parçasıdır. Eğer bir dili tam anlamıyla öğrenmek istiyorsak bu önemli parçayı göz ardı edemeyiz.

1.1.Problem

Dil, insanlar arasında en etkili iletişim aracıdır. Çeviri ise Kızıltan'ın (2001) da belirttiği gibi 'yabancı dil' engelinin yarattığı iletişim kopukluğunu gidermeye çalışan insanlık tarihi kadar eski bir aktarım girişimidir ve yeryüzünde farklı diller konuşulduğu sürece de var olmaya devam edecektir.

Çeviri, dille doğrudan bağlantılı olması ve kültürel gelişmeye katkı sağlaması nedeniyle insanlık tarihinin her döneminde en ilgi çekici konularından biri olmuştur. Çeviri ile ilgili tartışmaların geçmişi bilindiği gibi ilkçağa kadar uzanmaktadır. Farklı dillere sahip toplumlar arasında yapılan resmi antlaşmaların farklı iki ya da daha fazla dilde yazılı olarak tespit etme gereksinimi ilk çeviri örneklerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Çeviriyi geliştiren ikinci önemli gereksinim ise dinsel metinlerin başka dillere aktarılma isteğidir.

Yabancı dil öğrenmek pek çok açıdan günümüzde artık bir zorunluluk olmuştur. Bu açıdan bakıldığında dil öğretimini daha kalıcı kılmak, daha verimli hale getirebilmek için yabancı dili tüm yönleriyle öğrenmek gerekir. İşte bu yönlerden biri de çeviridir, edebi çeviridir.

Yabancı bir dili öğretmek sadece dilbilgisi ve sözcük öğretiminden ibaret değildir. O dilin düşünce yapısını da yani o dili anadili olarak kullananların kültürünü de öğretmeyi gerektirir. İşte bu nedenle yabancı dil öğretiminde, öğrencilerin gramer öğrenmelerini doğru bir şekilde somutlaştırmak, zenginleştirmek, dil yetilerini en yetkin şekilde kullanmalarını sağlamak amacıyla yabancı dil sınıflarında öğrencilerin seviyelerine uygun edebi metinler kullanılarak edebi çeviriye de yer verilmelidir. Dil ve kültür birbirinden ayrı düşünülemeyecek bir bütündür. Edebi çeviri bu bütünün bir parçasıdır. Bir dil tam anlamıyla öğrenilmek isteniyorsa bu önemli parça göz ardı edilmemelidir.

Araştırmamızda ‘Edebi çevirinin yabancı dil olarak Fransızca öğretiminde kullanılabilirliği mümkün müdür?’ sorusu problem cümlesi olarak ele alınmıştır.

1.2. Amaç

Bu araştırma yabancı dil Fransızca sınıflarında edebi metin kullanımının gerekliliğini ortaya koymayı ve edebi çevirinin yabancı dil Fransızca sınıflarında başarı sağlayacağını amaçlamaktadır. Bu temel amaç doğrultusunda Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Fransızca Öğretmenliği (hazırlık sınıfı hariç) Bölümü'nde eğitim gören 102 öğrenci üzerinde anket yapılmış ve öğrencilerin görüşleri alınmıştır.

1.3. Önem

Bu araştırma yabancı dil Fransızca öğretiminde edebi çeviriye yer verilmemesi ve edebi çevirinin bölümlerde ders olarak okutulmaması nedeniyle Fransızca öğretimine yeni bir kaynak oluşturabileceğinden ve edebi çevirinin bölümlerde ders olarak okutulmasının gerekliliği bakımından bu alanda Ankara ili Gazi Üniversitesi'nde yapılan ilk araştırma olması açısından önemlidir. Araştırma sonunda yabancı dil öğretiminde edebi çevirinin öğrenme açısından önemli ve kalıcı kazanımlar ortaya koyduğu düşünülmektedir. Elde edilen verilerin, benzer konularda yapılacak diğer çalışmalara katkı sağlayacağı ve yol göstereceği düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlılar

Bu çalışmada aşağıdaki sayıtlılardan hareket edilmiştir.

1. Seçilen örneklem evreni temsil etmektedir.
2. Araştırmada denekler anket sorularına içtenlikle ve doğru olarak cevap vermişlerdir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma evren ve örneklem özellikleri açısından sınırlılıklar göstermektedir:

1. Araştırma Ankara ili Gazi Üniversitesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Fransızca Öğretmenliği Bölümü'nde (hazırlık sınıfı hariç) eğitim gören 102 öğrenci ile sınırlıdır.
2. Araştırma uygulanan anketten elde edilen verilerle sınırlıdır.

2. YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

İnsanlar arasında en etkin iletişim aracı dildir. Farklı toplumları ve o toplumun kültürünü tanıyabilmek için öncelikle o toplumun dilini öğrenmemiz gerekir. Günümüzde yabancı dil öğrenmek kaçınılmaz olmuştur. Bu bölümde Dünyada ve Türkiye’de yabancı dil öğretimi üzerinde duracağız.

2.1. Dünyada Yabancı Dil Öğretimi

Yabancı dil eğitimi insanlık tarihi kadar eskidir. Tarih öncesi çağlarda bile iletişim kurabilmek amacıyla yabancı dil öğrenilmeye çalışılmıştır. Eskiçağlarda yazı bilinmezken, yani İsa’nın doğumundan 3000 yıl öncesinde, yabancı bir dilin öncelikle o dili konuşan öğreticiler aracılığıyla, ikinci olarak da o dilin konuşulduğu toplum içinde bir süre yaşayarak öğrenildiği ileri sürülmektedir. Sümer ülkesi İ.Ö. 2225 dolaylarında komşuları olan Akad Samilerince ele geçirildi ve Sümer ordusu Akad’lı yöneticilere dilleri olan Sümerceyi öğretmek zorunda kalmışlardı. Sümerler kendi dillerini Akadlara öğretebilmek için Sümerce sözcük ve deyimleri derlediler ve bunların Akadca karşılıklarını buldular. Böylece Sümerler en eski dilden dile sözcükleri derlemiş oldular (Susüzer, 2006: 7).

Romalılarda ise Grekçe eğitimi İ.Ö. 2. Yüzyılda başlamıştır. Romalılar küçüklüklerinden itibaren Grekçe ve Latince iki dilde eğitim görmüşlerdir. Romalılar, küçük yaşlarda bir köleye ya da Grek bir bakıcıya verilir, okul çağına geldiklerinde ise Grek ve Latin öğretmenlerden ders alırlardı. Böylece Romalılarda ‘‘dolaysız yöntem’’ e benzer bir yöntemle yabancı dil öğretilmiştir. Entelektüel yaşamın bir parçası olan Grekçe, İ.S. 6. yüzyılda Roma’da bu özelliğini yitirmeye başlamıştır.

Roma’nın ardından Ortaçağ’da da Grekçe giderek önemini yitirmeye devam etmiştir. Buna karşılık Latince Avrupa’da öğretim, din, hatta yönetim ve ticaret dili olarak kullanılmıştır. İtalya’nın belli bir bölümü dışında yabancı dil Latince olmuştur. Bu devirde Latince Ortaçağ bilim adamları tarafından ve Arapça, Müslüman bilim adamları tarafından ön plana alınmıştır.

7. yüzyılda günlük iletişimde ulusal diller kullanılmış ve Arapça öğretimi medrese duvarları arasında kalmıştır. Yeniçağa girilerek Ortaçağ kurumları yıkılmış yerine ulusal devletler kurulmuştur. Matbaanın bulunması sonucu kitap ucuzlamış, okur-yazarlık ve eğitim, soyluların bir ayrıcalığı olmaktan çıkmıştır. Bununla birlikte ulusal diller gerek eğitim gerekse ortak iletişim dili olarak Latincenin yerini yavaş yavaş almaya başlamıştır. Böylece ulusal devlet dilleri sömürgelere taşınarak iletişim amacıyla yabancı dil öğretimi yaygınlaşmıştır.

Ulusal dillere çeviri etkinliği aynı yüzyılda yaygınlaştırılmış; Almanya ve Fransa'da dil öğretim yöntemleri gözden geçirilmiş ve yeni uygulamalar denenmiştir. Avrupa'da yabancı bir dil öğrenmek özellikle Fransızca'yı öğrenmek soylu bir kimsenin öğreniminin bir bölümünü oluşturuyordu. Fransızca dünya üzerindeki etkisini İkinci Dünya Savaşı'na kadar sürdürmüştür; fakat bu dönemden sonra İngilizce uluslararası dil olarak birinci sıraya oturmuştur. Günümüzde de İngilizce küreselleşmenin etkisiyle tüm dünyada varlığını sürdürmektedir. Yabancı dil öğretimi, dünyanın hızlı gelişimi ve değişimi sonucu, bilim ve teknolojinin ilerlemesi, sanayi ve ticaretin gelişmesiyle büyük bir önem kazanmıştır. Bu gelişmeler sonucu uluslar arası iletişim aracı olan yabancı dil öğretimine büyük bir önem verilmiştir.

Bu nedenle devletler artık birden çok uluslararası dili öğrenmek zorunda kalmışlardır. Böylelikle, günümüz koşullarında İngilizcenin yanı sıra Fransızca, Almanca, İspanyolca, Rusça, Çince gibi dillerin öğrenilmesi bir ihtiyaç haline gelmiştir. Dünya üzerinde gerçekleşen bu hızlı ve sürekli değişim ve gelişim, yabancı dil öğrenmeyi daha da zorunlu hale getirecektir.

2.2.Türkiye’de Yabancı Dil Öğretimi

Türkiye’de yabancı dil eğitiminin tarihsel gelişimi, Osmanlı İmparatorluğu’nun egemenliğinin devam ettiği ve daha sonra Cumhuriyet’in ilanından itibaren günümüze kadar gelen uzun bir süreyi kapsamaktadır. Osmanlı İmparatorluğu’nda dini esaslara dayanan eğitim mahalle mektepleri ve medreselerde veriliyor ve Arapça öğretimde önemli yer tutuyordu. Bu gibi eğitim yerlerinde Türkçenin okutulması önem taşımıyordu.

1839'da Tanzimat ilan edilmiş ve Batıya doğru bir yönelme başlamıştır. Bu yönelme çağdaşlaşma hareketinin öncüsü olarak kabul edilmektedir. Böylelikle, eğitim alanında batılılaşma ve çağdaşlaşma hareketi başlamıştır. 1773 yılında Mühendishane-i Bahr-i Hümayun ile 1796 yılında Mühendishane-i Berr-i Hümayun açılmıştır. Bu okullarda, okuma yazma ve genel kültür dersleri yanında Fransızca dersleri de okutulmaya başlanmıştır. Böylece, Türkiye'de batılılaşma hareketi ordu okullarında başlamıştır. Yabancı dil öğretiminin okul programlarına girmesi de ilk kez bu okullarda olmuş ve Fransızca Türkiye'de batı dillerinin ilki olarak öğretilmeye başlamıştır. Yabancı dile ihtiyaç daha çok tıp öğrenimi dalında duyulmuştur. Bu öğrenim dışında açılan Mekteb-i Mülkiye'de ise Fransızca, ders programlarına 1863 yılında girmiştir. Bugünkü liselerin çekirdeğini oluşturan Sultanilerin açılması ile yabancı dil öğretimi orta dereceli okul programlarında yer almıştır. Böylece Ortaöğretim düzeyinde yabancı dille öğretim yapan ilk devlet okulu olan Galatasaray Sultanisi 1869'da açılmıştır ve bu açıdan bir dönüm noktası olmuştur. Daha sonra, İdadi ve Sultani adıyla yeni ortaöğretim kurumları açılmış ve bu okulların ders programlarına da yabancı dil dersleri konulmuştur. Böylelikle yabancı dil dersi, 1869'da, ilk kez orta dereceli okul programlarına normal bir ders olarak girmiştir (Demirel, 2012: 5- 7).

Tanzimat ile beraber Fransa'nın da baskısıyla Fransızca öncelik ve güncellik kazanmıştır. Meşrutiyet döneminde Almanca, II. Dünya savaşını izleyen dönemde de İngilizce, ülkede etkinlik ve güncellik kazanmıştır (Cem, 1978: 7).

Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte yabancı dil öğretimi daha çok önem kazanmıştır. Bu dönemde çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmak hedef alınmıştır ve Batı dillerine daha çok yönelme olmuştur. Bunun sonucu olarak yabancı dil eğitimi oldukça önem kazanmıştır. Eğitim alanında yapılan ilk ve en önemli adım olan 3 Mart 1924'te Tevhid-i Tedrisat Kanunu 3 Mart 1924'te kabul edilmiştir. Bu kanun ile medreseler kapatılıp yerine bugünkü okullar açılmıştır. Böylece Osmanlı İmparatorluğu'nda uzun süre okutulan Arapça ve Farsça yerine batı dillerinden Fransızca, İngilizce ve Almanca yabancı dil olarak eğitim kurumlarında okutulmaya başlamıştır. Bu üç dil son yıllara kadar okullarda eşit olarak okutulmakta iken İngilizce yavaş yavaş diğer dillerin önüne geçerek baskın duruma geçmiştir. Ülkemizde büyük çoğunluk İngilizce öğrenmekte ise de diğer dillere de az da olsa yer verilmektedir.

Bugün ülkemiz genelinde öğretilen yabancı diller % 85 İngilizce, %7-8 Almanca, %4-5 Fransızca, tarih ve Türk dili bölümleri ile fakültelerde Arapça, Farsça, Osmanlıca öğretilmektedir. Çok az sayıda da olsa İtalyanca, Rusça, Japonca ve eski diller de öğretilmektedir (Doğan, 1996: 11).

Günümüzde Türkiye’de ilk ve ortaöğretim okullarında öğretimi yapılacak yabancı diller Milli Güvenlik Kurulu’nun görüşü alınarak Bakanlar Kurulu kararıyla saptanmaktadır. Böylece ülkemizdeki ilk ve ortaöğretim kurumlarında yabancı dil olarak İngilizce, Almanca ve Fransızca okutulmaktadır; fakat küreselleşme nedeniyle tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaygın biçimde öğrenilen ve öğretilen dil İngilizcedir. Okullarda da öğrencilerin %98.4’ü, birinci yabancı dil olarak İngilizce öğrenmektedir. Öğrencilerin %1,6’sı ise Almanca ve Fransızca öğrenmektedir ve daha çok ikinci yabancı dil olarak öğretilme durumları söz konusudur (Genç,1999, 307).

Avrupa konseyinin öncülüğünde 47 ülkenin katılımıyla 2001 yılı ‘‘Avrupa Diller Yılı’’ olarak kabul edilmiştir ve etkinliklerle kutlanmıştır. Bunun amacı diğer Avrupa dillerinin önemini arttırmaktır. Bununla birlikte ülkemizde de bu konu ile ilgili birtakım çalışmalara yer verilmiştir.

Ülkemizde yabancı dil öğretimine her zaman önem verilmektedir; fakat bu konuda ne kadar başarılı olduğumuz tartışılmaktadır. Bunun nedeni olarak çağdaş dil öğretim yöntem ve tekniklerine yeterince yer verilmemesinin etkisi olduğu düşünülmektedir.

2.3.Dünya’da ve Türkiye’de Fransızca Öğretiminin Durumu

İlk Türk- Fransız ilişkileri Orta Çağda Haçlı Seferleri sırasında Yakın Doğu’yu tanıma fırsatı bulan Batılıların ticari amaçlarla buraya yerleşmesiyle başlamıştır. Ayrıca XVI. Yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman’ın Fransa kralı I.François ile 1535 yılında yaptığı anlaşma ile İmparatorluğun kapıları Fransa’ya açılarak Fransa ile ilk ilişkiler başlamış oldu (Güven, 1996: 81).

Hint-Avrupa dil ailesinden Latince kökenli Roma dillerinden olan Fransızca dili, dünya üzerinde en fazla konuşulan dillerden biridir. Fransa’da konuşulmasının yanı sıra Belçika, İsviçre ve Kanada, Lüksemburg, Haiti, 15’ ten fazla Afrika ülkesi,

Karayıpler'de Guadelope ve Martinique, Güney Amerika'da Fransız Guyanası, Hint Okyanusunda Reunion Adası, Güney Pasifik'te Yeni Kaledonya ve Tahiti'nin resmi dillerinden birisidir. Ayrıca, Fransızca birçok ülkenin resmi olmayan ikinci dili olarak konuşulmaktadır, bunların arasında Fas, Tunus, Cezayir, Lübnan, Suriye, Kamboçya, Laos ve Vietnam yer alır. 75 milyon insanın anadilidir, kayda değer bir seviyede de ikinci dil olarak konuşulmaktadır (www.dilokulu.com).

Günümüzde Avrupa'da Fransızca da olmak üzere yaklaşık 20 resmi dil bulunmaktadır. Fransa, Belçika, Almanya, Hollanda, Lüksemburg ve İtalya'dan oluşan Avrupa Birliği'nin kurucu altı ülkesinden üçünün resmi dili Fransızcadır. Bu nedenle ayrı yere sahiptir. Fransızca, hem yazı dili olarak hem konuşma dili olarak Avrupa Komisyonu'nun çalışma dillerinden biridir ve Avrupa Toplulukları Adalet Mahkemesi ve Uluslar arası Ceza Mahkemesinde tek tartışma dilidir. Ayrıca Birleşmiş Milletlerin altı resmi dilinden biri de Fransızcadır.

Ülkemizdeki yabancı dil eğitimi konusuna değinecek olursak daha önce de belirttiğimiz gibi, Tanzimat'ın ilanından sonraki dönemde Batı dillerinin öğretimine önem verilmiş ve Fransızca Batı dilleri arasında ilk yabancı dil olarak okul ders programlarında yerini almıştır. Fransızca, İkinci Dünya Savaşı'na kadar ülkemizde çok etkin bir yabancı dil olarak kullanılmıştır; fakat bu dönemden sonra dünya çapında hızla yayılan İngilizce ülkemizde de en çok konuşulan yabancı dil olmuştur.

Avrupa Konseyi'nin 1999'da aldığı kararı Avrupa Birliği'nin de kabul etmesiyle 2001 yılı "Avrupa Diller Yılı" olarak ilan edilmiştir. Ülkemizin de katıldığı 47 ülkeyi kapsayan projenin temel amacı, Avrupa'nın dil ve kültür mirasına sahip çıkarak çok kültürlü ve çok dilli Avrupalılık bilincini geliştirmek, çok dilliliğin fert ve toplum için ne denli önemli olduğunu anlatarak, dil öğrenimi konusunda halkı bilgilendirmek ve teşvik etmektir. Ayrıca Avrupa ülkelerinde yaşayan vatandaşların kendi ana dilleri dışında en az iki Avrupa dili daha öğrenmeleri için ilgi ve istek uyandırmaktır.

Bu karar Avrupa Birliği'nin öteden beri süper güç/süper dil, tek dil/tek kültür egemenliğine karşı çıktığının, dil ve kültür çeşitliliğine saygıyı Avrupa yurttaşları arasında dayanışmanın temel koşulu olarak benimsediğinin de bir göstergesi olmuştur (Güven, 2000) .

Unesco ve Kanada'nın desteğiyle de sürdürölmüş bu proje çalışmalarını ölkemizde de etkisini göstermiş ve 2001-2002 öğretim yılından itibaren Anadolu Öğretmen Liselerine, 2004-2005 öğretim yılından itibaren de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Anadolu Liseleri ve Fen Liselerine zorunlu ikinci yabancı dil dersleri konulmuştur (MEB, 2004: 2).

Avrupa Konseyi, yabancı dil öğrenimi ve öğretimi için, yabancı dil dersinin uygulanmasına dair, karşılaştırılabilir standartlar getiren Avrupa Konseyi Ortak Kriterleri hazırlamıştır. Bu çalışma, dile ilişkin yeterlik seviyeleri tanımlayan, ulaşılabilir ve kontrol edilebilir hedefler koyan ve bütün Avrupa ölkeleri tarafından tanınan bir araç özelliği göstermektedir. Avrupa Konseyi Ortak Kriterleri bu sebeple, bütün yabancı dil dersi öğretim programlarının hazırlanmasında başvurulabilecek bir kaynaktır. Orta öğretim sınıfları ikinci yabancı dil dersi olarak Fransızca için geliştirilen bu programın temeli de bu kriterlere dayanmaktadır.

2.4.ÇEVİRİNİN TARİHÇESİ

İnsanların iletişim aracı olarak dili kullanmasıyla çeviri başlar. Çeviri, dilin, insanlığın ve uygarlıkların gelişiminde göz ardı edilemeyecek bir öneme sahiptir ve kültürel ve dilsel etkileşimin ve oluşumun temel aracıdır. Lambert (1993) göre “çeviri tarihi çevirmenlere, gölgeden çıkıp zihinsel faaliyetlere yaptıkları katkıları anımsatarak, kendilerine olan güvenlerinin artmasına yardımcı olur”(s.22).

Çeviri tarihini oluşturmak; insanlar, kültürler ve uygarlıklar arasında geçmişten beri süregelen kültürel alışveriş ağına ışık tutmak, hangi eserlerin nasıl ve neden çevrildiklerini anlamak, çevirinin hangi koşullarda gerçekleştiğini, toplumların gelişimine katkısını, ulusal yazınların nasıl ortaya çıktığını ve geçmişten günümüze çevirmenlerin bu zevkli ama bir o kadar da zahmetli işe hangi nedenlerle katlandıklarını öğrenmek demektir (Aksoy, 2002:13).

Yazılı kaynaklara göre çeviri etkinliği M.Ö. 4500 yılına dayanmaktadır; fakat yazının keşfine koşut bulunan bu kaynaklardan çok önce de sözlü çeviri etkinliğinin devam ettiği düşünülmektedir. Çevirinin tarihçesi Doğu’da ve Batı’da Çeviri etkinliği ve Osmanlı’da Çeviri etkinliği olarak iki başlık altında incelenecektir:

2.4.1. Doğu’da ve Batı’da Çeviri Etkinliği

Çeviri etkinliği, günümüzde çeviribilimin uygulama alanına giren, evrenin en eski uğraşlarından biridir. Çevirinin imgesi, 16. Yüzyıl Flaman ressamlarından Pieter Bruegel tarafından resmedilen “Babil Kulesi” söylencesidir. Bu söylence Tanrının Babillileri çok dillilikle cezalandırdığı anlatılır. Babil M.Ö. 2000 yıllarında ayrı dillerin konuşulduğu, yoğun olarak ticaret yapılan çok kültürlü bir merkezdir. İlk yasa kitabını kaleme aldırın Babil kentinde hüküm süren Hamurabi’dir. Ayrıca Babil’de Sümerce ve Akadca dillerinde iki dilli sözlükler de bulunuyordu (Eruz, 2003: 22-23).

Çeviri etkinliği çok eskilere dayanmaktadır. M.Ö. 4500 yıllarda çok dilliliğin egemen olduğu Mezopotamya’da çivi yazısıyla yazılmış iki ve üç dilli kil levhalar bulunmuştur (Woodworth, 1998: 39).

Bu anlamda Mezopotamya’da çeviri etkinliği yaşamın bir parçasını oluşturmaktaydı. Eski Mısır’da M.Ö. 3000 yıllarında yoğun bir çeviri etkinliği başlamıştır. “Dragomane” adı verilen çevirmenler, günümüz deyişiyle “uzman”

olarak görev almışlardır. M.Ö. 2000-1000 yılları arasında esirler de çevirmenlik yapmışlardır. Bunun yanında asil ailelerden de çevirmenler çıkmaktaydı. Ayrıca çevirmenlerin saygın bir kimliği de vardı.

Kaynaklarda Kapadokya’da M.Ö. 1800 yıllarında ‘‘targumannu’’ adı verilen çevirmenlerin varlığından söz edilmektedir. Ticaretin yoğun olduğu bu bölgede çevirmenlerin bağlı bulunduğu çevirmen loncaları da bulunmaktaydı (Pohling, 1971: 125-126). M.Ö. 1200 yıllarından kalma Hititçe ve Mısır dilinde yazılmış bir sözleşme metni de dönemin yaklaşımlarını aydınlatmaya yardımcı olmuştur.

18.yüzyılda bilim adamları tarafından çözümlenen, M.Ö. 2 yüzyılda üç dilli yazılmış Rosetta Taşı’nın hem çeviri tarihi hem de medeniyet tarihi açısından önemli bir rolü vardır. Taşın üstüne üç dilde Eski Mısır Kralı’na övgüler yazılmıştır. Bu yazılardan biri Eski Yunanca, diğeri de Eski Mısır’ın Hiyeroglif yazısıdır. Bu yazıların çözümlenmesiyle Eski Mısır kültürünün kapıları aralanmıştır. Eski Yunan’da, Yunanlılar sadece kendi dillerini konuşurlar ve kendi dillerinde eserler verirlerdi. Roma İmparatorluğu’nda ise iki dil konuşulurdu. Devlet adamları Latincenin yanında Yunanca da konuşurlardı; ancak resmi toplantılarında bir çevirmen bulunurdu. Kutsal kitaplar Hristiyanlığın yayılmasıyla Yunanca, Latince ve daha sonra yerel dillere de çevrilmeye başlanmıştır.

7. yüzyılda Doğu’da yoğun bir çeviri etkinliği görülmektedir. Bu tarihlerde Araplar ve Yahudiler, Hintçe, Farsça ve Yunanca’dan birçok bilimsel yapıtı Arapça’ya çevirmişlerdir. Bu yapıtlar ile Arabistan ve İran’da bilimsel çalışmalar yoğunlaşmıştır (Demirci, 1996: 40). Bu çeviri hareketi ilk önce İskenderiye’de başlamış daha sonra da Bağdat’ta devam etmiştir. 8. yüzyılda Araplar İskenderiye’yi fethederek, İskenderiye ve İran’da yeniden çeviri hareketine başlamışlardır. İskenderiye’de değişik bilim dallarında öğrenim yapılmaktaydı. Daha sonra, Bağdat ve İsfahan’da yüksek öğrenim okulları açılmıştır. Bu okullardan biri Arap ve Musevilerin eğitim gördüğü tanınmış hekim, düşünür, bilim adamı İbni Sina’nın da ders verdiği bir eğitim merkezidir.

Bağdat’ta ise 8 ile 10. yüzyıllarda Abbasiler döneminde Beytü’l Hikme’de düşün, fen bilimleri ile yazın alanında sayısız kitap Yunanca, İbranice, Hintçe ve Farsça’dan Arapça’ya çevrilmiştir (Baker, 1998: 32). 8. yüzyılda Emeviler İber yarımadasını ele geçirerek bu medeniyeti İber yarımadasında kurdukları Endülüs Devleti’ne taşıdılar;

fakat 15. yüzyılda tamamen İber yarımadasını terk etmek zorunda kaldıklarında arkalarında büyük bir hazine bıraktılar.

Ortaçağ'da bir yandan İstanbul'un fethedilmesi diğer yandan birçok bilim adamının İtalya'ya geçmesi ve aynı zamanda Toledo'da başlatılan yoğun çeviri hareketi sonucu bütün bilim dallarından Arapça'ya çevrilmiş yapıtlar Avrupa dillerine çevrilmeye başlandı. Bu dönemde İspanya, Müslüman, Hristiyan ve Musevi bilim adamlarının çeviri için bir araya geldikleri ülke olmuştur. Böylece, Batı dünyası tüm alanları kapsayan ve 1284'e kadar süren bu yoğun çeviri etkinlikleri ile bilimin kapısını açmıştır. Bu tarihlerde kağıdın keşfi ve baskı tekniğinin ilerlemesi ile önceleri manastırda el yazması ile çoğaltılan kitaplar daha büyük kitlelere ulaştı ve böylece eğitim yavaş yavaş manastırın tekeline çıkarmaya başladı. Batı dünyası çeviriler üzerinden Yunan ve Doğu bilimlerini tanıdı. Üniversiteler kurularak bu çeviri kitaplar ders olarak okutularak bilim yapılmaya başlandı. Bilim adamları çevrilen bilimsel kitaplardan etkilenerek yeni araştırmalara yöneldiler. 16. yüzyılda Johannes Gutenberg'in baskı tekniğindeki yeni buluşu ile yazın kültürü daha geniş kitlelere ulaşmıştır. 16. yüzyılda değişimin önemli bir temsilcisi sayılan Martin Luther Eski ve Yeni Ahit'i (İncil) Almanca'ya çevirerek halkın kutsal kitabı kendi konuştuğu dilde anlamasını sağlamıştır. Luther tüm yaşamı boyunca düşünce alanındaki yazıları ve çevirileriyle kiliseye karşı çıkmıştır. Luther'in çağdaşı William Tyndale de İncil'i İngiltere'de İngilizce'ye çevirmiş ve kiliseyi kızdırmıştır. 16. ve 17. yüzyıllarda Eski Yunan idealleri yeniden önem kazanmıştır. Ortaçağ'da din olgusunun önemine karşın, bu yüzyıllarda artık insan ve bilim ön plana çıkmıştır. Yerel dillerin incelenmesine de bu dönemlerde başlanmıştır. Resmi dil olan Latince'nin yerini halk dilleri almaya başlar ve bu anlamda yazın, hukuk, diplomasi, felsefe ve tüm bilim dallarında Latince'den halkın konuştuğu yerel dillere çeviriler yapılmıştır.

18.yüzyılda Çeviri, Aydınlanma Çağı ile başka bir boyut kazandı. Erek metin "erek kitle tarafından tüketileceğine göre önemli olan erek kitledir" yaklaşımı yaygındı (Pohling, 1971: 142). Yerel diller daha büyük bir önem kazandı ve matbaa tekniği ile her kesime ulaşılabilirdi. Eğitici yapıtlar erek dile uyarlanarak çevriliyordu. 18. ve 19. yüzyıllar ise çeviri açısından tartışmaların yoğun olduğu yüzyıllardır. Schleiermacher ile aynı dönemde yaşamış olan Romantik ve Klasik akımın temsilcisi Goethe (1749-1832) de çeviri üzerine düşüncelerini dile getirmiştir. Goethe, üç ayrı çeviri yaklaşımı belirlemiştir. Bunlardan birincisi "yabancıyı bize bizim gözümüzle

tanıtan'', ikincisi''yabancı öğelerin tümüyle bizim dil ve kültürümüz bağlamında bize aktarılmasıdır'', ki bu da yabancı olanın anlaşılması ve bu anlaşılmanın bizim kültürümüze uyarlanarak çevrilmesini içermektedir ve üçüncüsü '' kaynak metnin aynen kopyalanmasından''yola çıkarak erek metnin nerdeyse kaynak metinle özdeş olmasını gerektiren yaklaşımdır (Störiğ, 1963: 35). Schleiermacher ise ''sözlü'' ve ''yazılı çeviri'' ayrımlarını kullanmıştır. Sözlü çeviriyi daha çok günlük metinler; yazılı çeviriyi ise düşün ve yazın alanında yapılan çeviriler olarak nitelendirmiştir. Yine bu dönemde Schleiermacher'in ilk kez ''çeviribilim'' kavramını kullandığı sanılmaktadır.

2.4.2. Osmanlı'da Çeviri Etkinliği

Çeviri etkinliği öncelikle 18. 19. ve 20. yüzyıllarda çağdaşlaşma girişimleri ve dolayısıyla eğitim konusuyla birlikte, birbirini etkileyen etmenler olarak karşımıza çıkmaktadır. 18. yüzyılda padişahlar eğitimi iyileştirmek için fermanlar çıkarmışlar ve bu iyileştirme hareketleri kapsamında yeni okullar açılmıştır.

Ülken (1997), devlet işlerinde organize bir meslek grubunun içinde olan tercümanlara karşın, Osmanlı'nın İslamiyet dışında olan bitene karşı kapalı bir tutum sergilediğinden söz eder ve bu tutumun çeviri etkinliğine de yansıdığını belirtir. Ancak İslam aleminde 7. yüzyıldan itibaren sayısız bilimsel eser Arapça'ya çevrilmiş ve Doğu, Batı'dan önce bilimsel çalışmalar yapmaya başlamıştır. Ayrıca daha önceki medeniyetlerin kültürlerini kendi kültürüyle kararak kendi bilimsel yapıtlarını oluşturmuştur. Selçuklular döneminde Arapça'dan, Yunanca'dan ve Farsça'dan birçok yapıt Türkçe'ye aktarılarak, yazın ve bilim alanında çeviriler yapılmıştır.

Tercümanlar, Osmanlı İmparatorluğu'nda devletin imtiyazlı sınıflarından biriydi. Tercümenler genelde azınlık kökenlilerdi ve dört-beş dil biliyorlardı. 17. yüzyıla kadar çevirmenler çoğu zaman İstanbul'da yaşayan azınlıklar olabildiği gibi, devşirmelerden de olabiliyordu. Osmanlı Hükümeti'nin en önemli tercümanı Babîâli Tercümanıydı (baştercüman). İlk tercümanlardan biri ise Rum asıllı olan Yunus Bey'dir.

16. yüzyılda Venedik Cumhuriyeti tercüman adaylarını eğitim için İstanbul'a göndermiştir. Fransa, İstanbul'da Dil Oğlanları okulunu açmıştır ve ilk dizgisel çeviri eğitimi 17. Yüzyılda bu okulda gerçekleştirilmiştir. Çevirmen adayları çocuk yaşta Fransa'dan İstanbul'a Ceneviz Rahipleri'nin yanına gönderilerek Türkçe, Arapça,

Farsça, Fransızca dersler görerek çok kültürlü yetiştiriliyorlardı. Fransız dilinde Osmanlı Türkçesi'ni ve kültürünü inceleyen çalışmalar yapmışlardır. İstanbul'da açılana Dil Oğlanları okulundan sonra, 1795'te Paris'te Yaşayan Doğu Dilleri Okulu açılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu ve Fransa'da tercümanların geniş bir etki alanları vardı. Tercümanlar, Doğu ile Batı arasında diplomasi, hukuk, ticaret alanlarında aracı olmuşlardır ve bu bağlamda antlaşmaları, konuşmaları ve resmi belgeleri çevirmişlerdir.

Daha sonraki yüzyıllarda tercümanlık mesleği babadan oğula geçen bir meslek haline gelmiştir. Yurtdışında eğitim gören ya da eğitime gönderilen Osmanlı ailelerinden tercümanlar çıkmış ve bu kimseler devlet adamı, tercüman ve bilim adamı olarak çalışmışlardır. Tercümanlar eğitimleri gereği geniş bir bilgi yelpazesine ve kültürüne sahip oluyorlardı. Osmanlı'da tercümanlar büyük memurluklara da getiriliyordu (Eruz, 2003: 33-34).

18. ve 19. yüzyılda Osmanlı Devleti kendi devlet adamını yetiştirme politikasını gütmüş ve tercüman ailelerinden devlet adamları ve bilim adamları çıkmıştır. Örneğin, bir tercüman ailesinden gelen Ahmet Vefik Paşa önemli bir devlet adamı olarak birçok görevde bulunmuş ve birçok eseri Türkçe'ye kazandırmıştır. Osmanlı Devleti'nde gerçekleştirilen ilk toplu çeviri hareketi III. Ahmet döneminde (1703-1730) Lale Devri'nde başlamıştır. Bu dönemde sadrazam olan Damat İbrahim Paşa, her eser için ayrı bir tercüme heyeti kurmuş ve Arapça, Farsça ve Eski Yunanca'dan tıp, tarih ve fizik alanlarında birçok bilimsel yapıtın Osmanlıca'ya çevrilmesini sağlamıştır. Osmanlı'da bu girişim, ilk organize çeviri etkinliği olmasına rağmen bu etkinliğin önceden saptanmış gereksinimler doğrultusunda yapıldığı söylenemez (Kayaoğlu, 1998: 38-41).

Bu dönemde yapılan çeviri etkinliğini eğitimi iyileştirmenin bir parçası olarak düşünmek gerekir. 18. yüzyılın sonlarında Osmanlı Devleti'ne 'mühendishane' adında ilk teknik okullar kurulmaya başlandı ve bu okullarda okutulacak uzmanlık metinlerinin Osmanlıca'ya çevrilmesi gerekmektedir. Lale Devri'nde çeviriler hız kazanarak ordu ve donanmanın güçlenmesi için yararlı görülen eserler Türkçe'ye yeniden düzenlenen Müteferrika matbaasında bastırılmıştır. Bu yapıtlar genelde askeri alanda yapılacak ıslahatlar için kullanılacak teknik çevirilerdi. Yine bu dönemde ilk mühendislik okulları açılmıştır. Ve bu okullarda Macar ve Fransız asıllı tercümanlar öğretmenlik yapmışlardır ve öğretim çeviri yoluyla yapılmıştır.

19. yüzyılda ise Osmanlı'da 18. yüzyılda çeviri yapılan hukuk, tıp, eğitim, idari, askeri alanlardaki köklü iyileştirme hareketi aynı hızla devam etmemesine rağmen tüm bu alanlarda büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. Ayrıca, Osmanlıca'nın sadeleştirilmesine ve halkın anlayacağı bir dile dönüştürme çalışmalarına başlanmıştır. Encümen-i Daniş adında kurulan bu kurulda bilimsel alandaki yenilikler takip edilecek ve hem Türkçe dilinde bilimsel eserler kaleme alınacak hem de yabancı dilde yazılan bilimsel kitaplar Türkçe'ye çevrilecektir. 1865'de kurulan Tercüme Cemiyeti'nin amacı ise Türk dilini geliştirmektir. Bu cemiyette Türk dili ve dilbilgisi ilgili eserler kaleme alınmış ve Doğu, Batı ve Osmanlı tarihi ve Fen bilimleri ile ilgili yapıtlar Türkçe'ye çevrilmiştir. Tercüme yoluyla yapılan tüm bu yapıtlarla Osmanlı'da bilimsel ilerlemeler sağlanmak istenmiştir.

Sonuç olarak, Eruz'un (2003: 38) da belirttiği gibi Osmanlı İmparatorluğu'nda 18. yüzyılda başlayan ve 20. yüzyılın başına kadar süren devletin her yanına yayılması düşünülen iyileştirme hareketlerinde çevirinin rolü yadsınamaz. Çevrilen kitaplar yeni kurulan okullarda okutulacak, hukuk alanında yapılan çeviriler ile Osmanlı İmparatorluğu'nda yeni hukuksal düzenlemelere gidilecek, fen bilimlerinde yapılan çevirilerle bu bilimlere geniş kitlelere açılacak ve edebiyat alanındaki çeviriler ile Türk edebiyatında yeni türler oluşacaktır. Çeviri etkinliği ile kendi kültürümüz öteki kültürle tanışacak ve bu karşılaşma ve etkileşim sonucunda anadilde yeni ürünler ortaya çıkacaktır.

2.4.3. Günümüzde Çeviri Etkinliği

Bu bölümde 20. yüzyıldan itibaren günümüze kadar geçen sürede Dünyada, Avrupa'da ve Türkiye'de yapılan çeviri etkinliklerini inceleyeceğiz:

2.4.3.1. Dünyada ve Avrupa'da Çeviri

Çeviri gereksiniminin çığ gibi artarak büyümesi İkinci Dünya Savaşı sonrasında rastlar. Diller ve kültürler, müttefiklerin İkinci Dünya Savaşı'na müdahalesiyle yoğun bir alışveriş içine girerler. Almanya'nın savaşı kaybetmesi sonucu İngiltere, Fransa, Amerika ve Rusya Almanya'ya girerler. Daha sonra Amerika 1989'da Berlin duvarının

yıkılmasına kadar Almanya’da üstler kurarak Almanya’ya yerleşir. Savaş sonrasında Müttefiklerin Almanlarla anlaşabilmesi gerekiyordu. Bu anlaşabilme her türlü sözleşme metinlerden başlayıp Nazilerin yargılandığı Nürnberg mahkemelerindeki sözlü çeviri alanını kapsar. Çevirmenler ilk olarak sözlü çeviri kapsamında mahkemelerde görülmeye başlar. Bu tarihlerde tüm dünyada, Avrupa’da ve savaştan dolayı çevirinin odağı olan Almanya’da ve daha sonraları üniversitelere bağlı özerk bölümlere dönüştürülecek çeviri enstitüleri kurulmaya başlanmıştır.

1945’te Birleşmiş Milletler’in kurulması ve bu kuruluşu meydana getiren çok uluslu kuruluşların izlemesi ile çeviri etkinliği daha fazla önem kazanır.

Avrupa Birliği’nde çeviri gereksinimi üye ya da aday ülkelerin sayısının artması sonucu her geçen gün artmaktadır. Avrupa Birliği’ne “Yazılı ve Sözlü Çeviri Organize Birimi” bulunmaktadır. Yazılı çeviri işleri için 1300 çevirmen kadrolu olarak çalışmaktadır ve 500 çevirmen de birliğe dışarıdan iş yapmaktadır. Ayrıca Birlik gerekirse piyasada çalışan uzman ve çevirmenlerle de çalışmaktadır. Sözlü çeviri işleri için Avrupa Birliği’nde 450 kadrolu çevirmen ve her gün 200-300 serbest çevirmene ihtiyaç vardır. Avrupa Birliği’nde her gün yaklaşık 50 toplantı yapılmaktadır ve bu toplantılarda sözlü çeviri yapılmaktadır. Yapılan çeviriler neredeyse tüm metin türlerini içermektedir (Eruz, 2003: 48).

Çevirmen gereksinimine sadece çok uluslu kuruluşlar ihtiyaç duymaz. Gerek tüm dünyada, gerekse Türkiye’de ithalat-ihracat işi ile uğraşan tüm şirketlerin de çeviri işine ihtiyacı vardır.

2.4.3.2. Türkiye’de Çeviri Etkinliği

20. yüzyılda, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları tüm dünyayı altüst ederken, Birinci Dünya Savaşı’ndan yenilgiyle çıkan Türkiye müttefik devletlerle birçok antlaşma imzalamak zorunda kalmıştı. Bu tarihte çevirmen olarak devlet adamları devreye girmiştir. Çevirmenlere Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı sırasında ve tüm bu savaşların sonunda yapılan antlaşmalarda ihtiyaç duyulmuştur. Bu çeviriler genellikle askeri ve siyasi alandaki yazılı ve sözlü metinleri içermektedir.

Cumhuriyet ilan edildikten sonra her alanda geniş bir çeviri etkinliği başlamıştır. Böylece 19. yüzyılda bütün alanlara yayılan çeviri etkinliği 20. yüzyılda daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Bu dönemde hukuk metinlerinin büyük bir çoğunluğu

hukuk fakültesi öğretim üyeleri tarafından genelde Fransızca'dan Türkçe'ye çevrilmiştir.

Eruz'un (2003: 58) belirttiği gibi, çeviri İstanbul Üniversitesi'nde çağdaş eğitimin oluşmasında da önemli bir rol oynamıştır. İlk olarak 1914'te İstanbul Üniversitesi'nde yabancı profesörler ders vermeye başlamışlar; fakat 1918-1919 öğretim yılında bu öğretim üyeleri ülkelerine geri dönmüşlerdir. Ancak Mustafa Kemal Atatürk, İstanbul Üniversitesi'nin bugünkü konumuna gelmesinde rol oynayan ikinci Alman profesörler kuşağını İkinci Dünya Savaşı'ndan önce Türkiye'ye davet etmiştir. 1933 yılından itibaren İstanbul Üniversitesi'nde ders veren bu profesörlerin dersleri çeviri kanalıyla öğrencilere aktarılmıştır.

Üniversitelerde çağdaş bilimsel yöntemlerle ders verilmesini sağlayan dünyaca ünlü bu profesörler, üniversitelerde bölümler kurmuşlar, yeni kuşaklar yetiştirmişler ve Türkiye'nin siyasal ve ekonomik gelişiminde de danışman olarak görevler üstlenmişlerdir (Kuruyazıcı, 1998: 37-42).

Cumhuriyet döneminde görülen diğer büyük bir çeviri etkinliği de yazınsal alanda yapılmıştır. Hasan Âli Yücel zamanında (1940) Tercüme Bürosu kurulmuştur. Bu büroda dünya klasikleri ve düşün alanında birçok yapıt çoğu kez hem yazar hem çevirmen olan uzmanlar tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Ayrıca, çevirmenlerin çeviri kararlarını tartıştığı Tercüme Dergileri de yayımlanmıştır.

Üniversitelerin dil ve edebiyat bölümlerini de kapsayan bu geniş çaplı çeviri etkinliğine rağmen o yıllarda üniversitelerde çeviri bölümleri yoktur. Bu konuda Batı'da da durum çok farklı değildir. Daha sonra üniversitelere bağlanacak olan Çeviri Bölümleri yavaş yavaş filizlenmeye başlamıştır.

Bugün, çevrilen metin türleri açısından çeviri etkinliğine baktığımızda gerek sözlü, gerekse yazılı alanda tüm metin türlerinin çevrildiğini görebiliyoruz. Bu yelpaze yazınsal metinlerden başlayarak kullanmalık metinleri içeren etkinlikleri kapsamaktadır.

2.5.EDEBİ ÇEVİRİ ETKİNLİĞİ

Edebi çeviri terimi kolay kolay tanımlanamaz. Çünkü edebi çeviri içinde birçok tür barındıran bir üst türdür. Edebi çevirinin içinde yer alan bu türlerin başlıcaları düzyazı (roman ve öykü), şiir ve tiyatrodur (Tahir, G., 2011: 33).

Edebi çeviriyi diğer türlerden ayırabilmek için bir dizi ortak özellik sıralayabiliriz (Jones, 2009: 152; Meyer, 1997: 4):

- Edebi metinlerin bilgilendirme değerinden çok estetik ve duygusal bir işlevi vardır.
- Edebi metinlerin gerçekle ilişkileri sorgulanamaz.
- Edebi metinlerin şiirsel bir dili vardır.
- Edebi metinlerde yazarların kendine ait bir biçemi vardır.
- Edebi metinlerin ve yazarlarının toplumda bir saygınlıkları vardır. Bu saygınlığın da her geçen gün arttığı söylenebilir.

Çevirmen, edebi metinlerin yukarıda belirtilen özelliklerinden dolayı bu metinler için bir dizi strateji geliştirmiştir; fakat Toury (1995) bu stratejilerin içinde bulunan toplumun ve dönemin beklentilerine (normlarına) göre değişeceğini ifade etmektedir.

Edebi çevirileri yapan çevirmenin muhakkak hem hedef dili hem de kaynak dili ana dil derecesinde bilmesi, örf, anane, kültür öğelerini içinde yaşarcasına hazmetmesi gerekmektedir. Edebi çeviri içinde bu kültürel bağın olmaması kötü bir çeviriye neden olur. Örneğin, dini öğelerin, geleneklerin, atasözlerinin tam anlamıyla yansıtılması, gerekirse çevirmenin notu başlıkları altında ek açıklamalar yaparak açıklaması gerekmektedir. Ayrıca bunlara ek olarak çevirmenin mutlaka edebi eseri başlı başına okuması, sindirmesi, çevirinin şablonunu kafasında çıkarması, belli bir terminoloji oluşturması, daha sonra çeviri işlemine geçmelidir. Uzun edebi eserlerde çevirmenin yazarın bakış açısını kavrayabilmesi için mutlaka yazarın biyografisini de okuması ve edebi eserin çıktığı dönem özelliklerini de iyice kavramalıdır. (<http://www.dijitaltercume.com/tr/sik-sorulan-sorular/edebi-ceviri-nedir-edebi-ceviri-belgelerine-ornek-verir-misiniz>).

Kızıltan'ın (2001) belirttiği gibi çeviri, 'yabancı dil' engelinin yarattığı iletişim kopukluğunu gidermeye çalışan insanlık tarihi kadar eski bir aktarım girişimidir ve

yeryüzünde farklı diller konuşulduğu sürece de var olmaya devam edecektir. Bu bölümde geçmişten günümüze kadar Dünya’da ve Türkiye’de yapılan edebi etkinlikler incelenecektir.

2.5.1. Dünya’da Edebi Çeviri

Avrupa edebiyatı tarihindeki ilk edebi çevirmen Tarent Savaşı’nda Romalılara esir düşmüş yunan asıllı Livius Andronicus (?-M.Ö.200)’dur. Livius adında bir Romalının evinde çocuklara Yunanca öğretmenliği yapmış, daha sonra da hizmetlerinden dolayı azadedilmiş ve efendisinin adını almıştır (Aytaç, 1997: 27).

Livius Andronicus aynı zamanda şair, rejisör ve oyuncudur. “Odissea Destanı”’nı Latinceye çevirerek en önemli başarısını elde etmiştir. Odissea’nın Latinceye sadece içeriğini değil aynı zamanda sanatsal özelliklerini aktarmayı başarması kendisine Avrupa’nın ilk edebi çevirmeni ünvanını kazandırmıştır. Bu çeviri, Horatius’un ve Vergilius’un devrine kadar Latin okullarında en önemli kitap olarak okutulmuştur. Romalıların, edebi çevirinin bir eğitim aracı olarak değerlendirilmesinde büyük katkıları olmuştur. Romalılar, askeri yönden üstün oldukları Yunanlıların önemli eserlerini Latince’ye çevirmişler; kendi şair ve yazarlarının örnek alma-örnek olma konusunda önemli rol oynamışlardır.

Livius Andronicus’dan sonra çeviri işini Latin şair ve yazarlar devam ettirmiştir. Yunan trajedisi ve komedisi Nevius, Ennuius, Pacuvius, Accius, Plautus ve Terentius tarafından tanıtılmıştır. Cicero (M.Ö. 106 –M.Ö.43) Sofokles’in, Arat’ın şiirlerini ve Eflatun’un nesrini Latince’ye çevirmiş; sözcüğü sözcüğüne çeviri konusunda metot tespit etmiş ve örnekler vermiştir. Cicero, edebî çevirmenliğin bir çeşit yeniden yaratıcılık olduğu görüşünü savunmuştur. Yaratıcı çevirmenlik, daha çok şair Romalıların başarısı olmuştur (Aytaç, 1997: 27-28). Bu tür çevirmenlere Catullus (M.Ö.84-M.Ö.55) ve Vergilius (M.Ö.70-M.Ö.19) örnek olarak verilebilir.

Rönesans Dönemi’nin hazırlayıcısı olan Hümanizm, edebi etkinliğin başarısıdır. Hümanizm, İtalya’da başlayarak eski Yunan-Roman edebiyatını yeniden canlandırıp Ortaçağ hayat anlayışına karşı kutup oluşturan bir kültür dönemidir. Edebi çevirilere İtalyan hümanistler tarafından yeniden hız verilmiştir ve bu Avrupa’nın öteki ülkelerine de sıçramıştır. Örneğin, Alman edebiyat tarihinde Niklas von Wyle (1410-1478)

‘‘Translatzen’’ ile Hümanizmin kültür temellerini Alman edebiyat larına  eviri yoluyla tan tm şt r.

Yabancıyı tanımak konusunda edebî çevirinin başarısı, Alman edebiyatının Romantizm Döneminde  deta bir devrim yaratır. Çünkü bu dönemde Avrupa'nın Doğu'ya, Asya'ya açılması söz konusudur. Viyanalı  arkiyat  Joseph von Hammer Purgstall, İran  airi Hafız'ın (1320-1389)  iirlerini 1812 yılında Almanca'ya çevirmiş ve Goethe'yi  nl  "Batı-Doğu Divanı"nı yazmaya heveslendirmiştir (Aytaç, 1997: 28).

Edeb   evirinin farklı edebiyat dünyalarını birleştiren bir köprü oluşunun en somut örneğini Friedrich Rückert (1788-1866) vermiştir. Kuran'ı Almancaya  evirmiştir. İranlı Nizami'nin (7-1209) " skendername" adlı destanını ve Arap edebiyatının ünlü yazarı Hariri'nin (7-1122) makamelerini, Abu Tammam'ın (7-46) bini aşkın eski Arap  iirinden oluşturduğu "Hamasa" adlı antolojiyi, Almancaya  evirmiştir (1846). Rückert,  eviri yaparak daldı ı  ark şiir dünyasından bizzat etkilenecek gazel vb. nazım formlarını benimseyerek çevirdiği şairlerin tarzında şiirler yazarak çeviriden yaratıcılığa giden yolu somutla tırmıştır.

2.5.2. Türkiye’de Edebi  eviri

 lk  eviri hareketinin Lale Devri’nde İbrahim Paşa tarafından tarih ve bilim alanında başlatıldığı bilinmektedir. Devlet eliyle  eviri hareketinin desteklenmesi dışa, özellikle de Avrupa’ya yönelişin bir göstergesidir. Örneğin, Tanzimat Dönemi’nde  eviri hareketlerinde bir artış görülmektedir. Artık edebiyat alanına girilmiştir ve en çok Fransız edebiyatından çevriler yapılmıştır. Böylece yeni edebi türlerle tanışılmıştır.  lk romancılarımız Tanzimat Dönemi’nde ortaya çıkmıştır. Şemsettin Sami (1850-1904), Recaizade Ekrem (1847-1914) ve Namık Kemal (1840-1888) ilk roman yazarlarımız ve ilk edebî  evirmenlerimizdendir.

Cumhuriyet Dönemi’nde 1940’larda devlet eliyle Batı edebiyatlarından yaptırılan çeviriler doruk noktasına ulaşmıştır. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel, Sebahattin Eyüboğlu ve Nurullah Ataç'ı görevlendirmiştir ve Tercüme Bürosunu yüklü bir programla çalıştırmaya ba lamıştır. "Dünya Edebiyatından Tercümeler" adı altında yayınlanmış ve bu devlet kitapları halk arasında "beyaz kitaplar" diye anılmışlardır. Çeşitli Avrupa ülkelerinden çeviriler yapılmıştır. Fransız edebiyatından 210, Alman edebiyatından 90, İngiliz edebiyatından 65, Rus edebiyatından 78,  skandinav

edebiyatlarından 16 toplam 604 Batı eserinin yanında Şark edebiyatlarından 34 eser çevrilmiştir. Bu dönemde Batılılaşma bilinçli bir devlet politikası olarak yürütülmüştür. Avrupa kültürünün, Hristiyanlığın yanı sıra en önemli hazinesi olan antik Yunan-Roma keşfedilmiştir.

Çeviri etkinliği bugün de devlet sektöründe sürdürülmekte ve yabancı edebiyat ürünleri çevrilmeye devam etmektedir.

2.5.3. Edebi Çeviri Türleri

Bu bölümde de edebi çeviri türleri olan roman, öykü, şiir ve tiyatro üzerinde duracağız. Bu türler hakkında kısa bilgiler vererek bu türleri Türkçe ve Fransızca örnekleri ile inceleyeceğiz.

2.5.3.1. Roman ve Öykü

Roman ve öykü türü örneklerini incelemeden önce bu türlerle ilgili kısaca bilgi vermek faydalı olacaktır (Aksoy, 2002: 102-103):

- Roman ve öykü uzun düzanlatı türleridir. Dil kullanımları günlük dilden farklı kullanımlar, anlatım biçimleri ve sapmalar içerebilir. Ayrıca düzanlatı içinde konuşmalar, uzun tanımlar, yazarın müdahalesi yer alabilir.
- Roman ve öyküde dil, dil ötesidir. Dil, yalnızca sözcüklerin anlamlarını ve dilbilgisi kurallarını içermez. Dünya ile ilgili bilgiler ve yazarın yaşantısı dil aracılığıyla okura aktarılır. Böylece, çevirmen eseri diliçi ve dildışı unsurlarıyla bir bütün olarak ele almalıdır.
- Çevirmen, roman ve öykü çevirisinde çevireceği eserin ait olduğu dönemi ve yazarı tüm yönleriyle tanımalıdır.
- Çevirmen, çeviriyi hangi amaca hizmet etmek için çevirdiğini belirlemeli ve çeviri sürecini bu amaca uygun olarak yönlendirmelidir.
- Tüm yazın çevirisi sürecinde olduğu gibi, roman ve öykü çevirisi sürecinde de eserin dilsel özellikleri ve bunların yarattığı anlamların çözümlenmesi için biçemsel bir çözümleme çalışması yararlı olacaktır.

Roman ve öykü türünün çevirisinde bir dizi strateji kullanılır. En çok kullanılan strateji “sözcüğü sözcüğüne” çeviridir. Berk (2005), sözcüğü sözcüğüne çeviriyi “çevirmenin kaynak metnin biçimsel özelliklerine bağlı kalarak ve genellikle erek dilin dilbilgisine uygunu olarak çeviri metni ürettiği” bir strateji olarak tanımlar. Bu çeviri, özellikle saygın ve klasik edebiyat metnlerinin çevirisi için uygun görülür. Bu çeviri stratejisinde erek dil kullanımına dikkat edilir ve kaynak metnin bütünlüğünün bozulmamasına özen gösterilerek herhangi bir eksiltme veya ekleme yapılmaz. Bununla birlikte sözcüğü sözcüğüne çeviri, roman ve öykü metinlerinde görülen sözcük oyunları veya karakterlerin diyaloglarında rastlanan çeşitlilik ve zenginliği tam olarak yansıtamamaktadır. Böylece bu çeviri, bir dizi başka strateji ile kullanılmaktadır. Bunlar; ödünç alma, çıkarma, ekleme/açıklama, ikame, tarihselleştirme, standartlaştırma, güncelleştirme ve yerlileştirme/uyarlamadır (Tahir, G., 2011: 43-44).

Öncelikle roman türü örneğini inceleyelim. Buradaki örneğimiz Albert Camus’nün (2010: 9) “L’Etranger” eserinden alınmıştır.

“Aujourd’hui, maman est morte. Ou peut-être hier, je ne sais pas. J’ai reçu un télégramme de l’asile: « Mère décédée. Enterrement demain. Sentiments distingués. » Cela ne veut rien dire. C’était peut-être hier.”

Vedat Günyol (2011: 15), romanının girişi olan bu bölümü şu şekilde çevirmiştir:

“Anam ölmüş bugün. Belki de dün, bilmiyorum. Huzurevinden bir telgraf aldım: « Anneniz vefat etti. Yarın kaldırılacak. Saygılar.» Bundan bir şey anlaşılmıyor. Belki de dün.”

Vedat Günyol’un çevirisini incelediğimizde, yazar metinden herhangi bir kelime çıkarıp ya da metne herhangi bir kelime eklememiştir. Bu bağlamda kaynak metne sadık kalmıştır; fakat kaynak metinde ilk cümle düz (kurallı) olarak başlamışken, çeviri metinde yazar devrik cümle ile başlamıştır. Ayrıca kaynak metinde “maman” kelimesini yazar “anam” diye çevirerek yerlileştirmiştir.

Öykü (hikaye) türüne örnek olarak da Alphonse Daudet’nin (1995: 20) “Lettres de mon moulin” eserini inceleyeceğiz:

“Le brave M. Seguin, qui ne comprenait rien au caractère de ses bêtes, était consterné. Il disait:

« C’est fini. Les chèvres s’ennuient chez moi, je n’en garderai pas une.»

Cependant, il ne se découragea pas, et, après avoir perdu six chèvres de la même manière, il en acheta une septième; seulement, cette fois, il eut soin de la prendre toute jeune, pour qu'elle s'habitue mieux à demeurer chez lui.''

Sabri Esat Siyavuşgil (1962: 23), öykünün bu bölümünü şu şekilde çevirmiştir:

''Hayvanlarının huyundan pek anlamıyan zavallı Mösyö Seguin, çok kederliydi:

– *Anlaşıldı, diyordu. Keçilerin burada canı sıkılıyor. Artık istemem, keçi beslemeyeceğim.*

Ama yine ümitsizliğe düşmemiştir. Aynı şekilde altı keçisi kaybolduktan sonra, tuttu, bir yedincisini satın aldı. Yalnız bu sefer, daha iyi alışsın diye, kart değil, yavru keçi almaya dikkat etti.''

Sabri Esat Siyavuşgil'in çevirisini incelediğimizde yazarın kaynak metinde yer almayan bazı kelimeleri eklediğini görüyoruz. Örneğin, '' Artık istemem, tuttu, kart değil'' bu cümle ve kelimeler kaynak metinde yoktur. Ayrıca kaynak metinde yiğit, yürekli, namuslu anlamında kullanılan ''brave'' sıfatı, ''zavallı'' olarak çevrilmiştir. Son olarak da ''Monsieur (M.)'' hitap kelimesinin çeviri metinde Türkçe okunuşu ''Mösyö'' verilmiştir.

Yukarıdaki roman ve öykü örneklerinde detaylı bir çözümleme yapılmamış genel bir çözümleme yapılmıştır.

2.5.3.2. Şiir

Dilin en yoğun biçimde kullanımı şiirdir. Buna göre okuyucu bu yoğunluğu algılayabilmek için okumasını yoğunlaştırmalı ve şiirdeki ses ve hareketi anlamaya çalışmalıdır.

Barnstone (1990:96-99), ''Şiir Çevirisinde Tercihler'' adlı makalesinde şiir çevirisi için şu ölçütleri belirler (Aksoy,2002: 135):

- Çevirmen ne sözcüğü sözcüğüne çevirmeli, ne de gaspçı olmalı, ilk yaratıcının hizmetinde kalarak okuyucuyu şiirin niteliklerine yöneltmelidir. Çevirmen, uyak, ölçü, sözcüksel ton, dizem gibi sessel özellikleri göz önüne almalıdır.

- Çevirmen, sözcüksel ton açısından, örneğin 19.yüzyıl şiirini, 19. Yüzyıl diline çevirmemelidir. Amacı hedef dilde doğallığı ve okunabilirliği sağlamak olmalıdır.

- Çevirmen, öykünme ve açılmamalardan mümkün olduğunca kaçınmalıdır.
- Çevirmen, şiire şiirselliğini veren notaları hedef dilde icat etmeyip, doğru yorumlayarak yeniden yaratmalıdır.
- Çevirmen, tüm yeteneklerini, bir başka yaratıcının yapıtını başka dilde ortaya çıkarmak için kullanması gerektiğini bilmelidir.

Barnstone (1990) şiir çevirisinin “yaratıcı bir eylem olduğunu ve hedef toplumun ve ortamın gereksinimlerine göre gerçekleşmesi” gerektiğini vurgulamaktadır.

Ünlü çeviribilimci André Lefevere (1975: 49) de şiir çevirisi ile uğraşanlarda olması gereken özellikleri şu şekilde sıralamaktadır:

- Şiir çevirmeni, kaynak metni bir bütün olarak ele almalı, zaman-yer-gelenek ve dilsel öğeleri kaynak şiir ve hedef şiir çerçevesinde değerlendirmelidir.
- Çevirmen, kaynak metnin yazınsal, toplumsal ve kültürel arka planını çok iyi bilmelidir.
- Dilsel bilgi tek başına yeterli değildir. Bu nedenle, çevirmen sanatçı yeteneğini de içeren bir dilbilgisine ve hâkimiyetine sahip olmalıdır.
- Çevirmen, kaynak ve hedef metinlerin iletişimsel iletişim değerlerini unutmamalı ve kaynak metin yerine aynı iletişim değerlerine olabildiğince yakın bir hedef metin koyabilmelidir.
- Çevirmen kaynak metinde kültüre bağımlı zaman, yer ve gelenek öğelerini ayırt edip güncelleştirmeli, yapıya bağımlı zaman, yer ve gelenek öğelerini ise hedef dilde açıklayarak koruyabilmelidir.

Lefevere (1975: 49) ideal çeviriyi “çeviri, sadakat-özgürlük karşıtlığı olmadan, ancak kaynak metne bir bütün olarak sadakat ilkesi uyarınca ayrıntıları az çok özgür bir biçimde ele alıp birleştiren çeviridir” şeklinde açıklar.

Ayrıca şiir çevirilerinde de çevirmenlerin kullanmış olduğu bir dizi strateji vardır. Bunlar; sessel çeviri, sözcüğü sözcüğüne çeviri, ölçülü çeviri, şiirin düzyazı olarak çevirisi, uyaklı çeviri, serbest koşuk çeviri ve yorumdur. Şiir çevirmenleri bu stratejilerin hepsinden farklı ölçülerde yararlanmaktadır (Lefevere, 1975: 49-50).

Şiir türüne örnek olarak Charles Baudelaire'in 'Les Fleurs du Mal' adlı şiir kitabından 'L'Albatros' (http://www.fleursdumal.org/poem/200) adlı şiirinden bir kıta inceleyeceğiz:

*Souvent, pour s'amuser, les hommes d'équipage
Prennent des albatros, vastes oiseaux des mers,
Qui suivent, indolents compagnons de voyage,
Le navire glissant sur les gouffres amers.*

Alişanzade İsmail Hakkı (2005: 34) şiirin ilk kıtasını şu şekilde çevirmiştir:

*Çok defa eğlenmek için gemi tayfaları
Albatrosları, bu cesîm deniz kuşlarını tutarlar
Bunlar, kayıdsız ve batî'seyâhat arkadaşları
Derin girdâplar üzerinde kayan gemiyi tâ' kib ederler*

Çevirmen bu çeviride uyaklı çeviri stratejisini kullanmıştır. Kaynak metinde yer alan uyak ve kafiye uyumuna dikkat etmiştir. Kaynak metne sadık kalarak sözcüğü sözcüğüne bir çeviri yapmıştır.

2.5.3.3. Tiyatro

Tiyatro metinleri, sadece okunan bir metin değil, aynı zamanda dilin ve sözün dışında başka unsurların da yer aldığı sahnelenecek olan bir metindir.

Aksoy (2002: 150), tiyatrodaki gösterimin, sadece metinsel özelliklerinden oluşan bir metnin varlığı ile değil, görsel ve işitsel çeşitli araçların kullanılmasıyla ve oyuncuların katılımı ve yorumlarıyla gerçekleşeceğini ifade eder.

Kowsan (1985), tiyatro gösterimini oluşturan beş unsuru şöyle sıralar:

1. Sözlü metin (yazılı bir metin olsun olmasın),
2. Bedensel anlatım,
3. Oyuncunun dış görünüşü (jestler, fiziksel özellikler vs.),
4. Oyunun sahnelendiği uzam (tiyatronun büyüklüğü, oyun gerçekleri, ışık vs.),
5. Konuşma olmayan ses.

Bu unsurları göz önünde tutarsak çevirmen, sadece dilsel öğelerden oluşan bir metni değil, bir dizi başka göstergeleri de içeren bir bütünü diğer bir dile, tüm özellikleri taşıyarak aktarmak zorundadır.

Çevirmenin, tiyatro metinleri çevirilerinde dile ve söze yaklaşımı, çeviriyi doğru yapması, sözcüklerin anlamlarını bütünlük içinde vermesi, oyunun sahnelenmesinde başarılı olunmasına yardımcı olur.

Tiyatro türüne örnek olarak Molière'in (1990: 49-50) "Le Malade Imaginaire" adlı kitabından kısa bir bölümü inceleyeceğiz:

...

Argan: *Allons, il faut en passer par là. Ôte-moi ceci, coquine, ôte-moi ceci. (Argan se lève de sa chaise.) Mon lavement d'aujourd'hui a-t-il bien opéré?*

Toinette: *Votre lavement?*

Argan: *Oui. Ai-je bien fait de la ble?*

Toinette: *Ma foi, je ne me mêle point de ces affaires-là; c'est à monsieur Fleurant à y metre le nez, puisqu'il en a le profit.*

Argan: *Qu'on ait soin de me tenir un bouillon prêt pour l'autre que je dois tantôt prendre.*

Toinette: *Ce monsieur Fleurant-là et ce monsieur Purgon s'égayent bien sur votre corps; ils ont en vous une bone vache à lait, et je voudrais bien leur demander quel mal vous avez, pour vous faire tant de remèdes.*

...

Çetin Umut (2010: 15), Türkçeye "Hastalık Hastası" olarak çevirdiği kitabın bu bölümünü şöyle çevirmiştir:

...

Argan: Eh, ne yapalım, bunu da sineye çekeceğiz! Kaldır şunu, kaltak seni, kaldır. (İskemlesinden kalkar.) Nasıl, bugünkü söktürücü ilacım iyice etkisini göstermişmi?

Tuanet: Söktürücü ilacınız mı?

Argan: Evet. Safram iyi sökülmüş mü?

Tuanet: Vallahi ben böyle şeylerden anlamam beyefendi; o işlere burun sokmak Mösyö Floran'a düşer. Onun ekmeği de bu işlerden çıkıyor!

Argan: Biraz sonra yine söktürücü ilaç kullanacağım. Söyle de sıcak su hazırlamayı unutmasınlar.

Tuanet: O Mösyö Floran olacak garip adamla öteki Mösyö Pürgon olacak adam sizin vücudunuzla istedikleri gibi oynayıp duruyorlar. Bu adamlar siz sağmal inek yapmışlar! Şunları bir görsem de sorsam: Acaba hastalığınız ne imiş ki size devamlı olarak bu kadar ilaç veriyorlar!

Kaynak metni ilk okuduğumuzda cümleler karmaşık ve anlaşılmaz gibi görünüyor; fakat Çetin Umut'un Türkçe çevirisini incelediğimizde konuşmalar Türkçeye sahnelenebilirlik unsurunun korunması amacıyla daha akıcı ve güncel bir dil kullanarak çevrilmiştir. Böylece oyundaki karşılıklı konuşmaların etkisi ve atmosferdeki heyecan ve gerginliğin Türkçeye çevrilip sahnelenmesinde özgün metindeki etkisi yaratılmaya çalışılmıştır.

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin analiz edilmesinde kullanılacak istatistiksel yöntem hakkında bilgi verilecektir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma “genel tarama modeli”nde, betimsel bir alan araştırmasıdır. Karasar (2003), genel tarama modelini “çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri olarak tanımlamaktadır (Cibaroğulları, 2007: 69).

Yabancı dil olarak Fransızca öğretiminde edebi çeviri kullanımını incelemeyi amaçlayan bu araştırma, temelde ilgili kaynakların incelenmesine ve veri toplama aracı olarak kullanılan öğrenci anket formlarından elde edilen bilgilere dayanmaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmada evreni, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Fransızca Öğretmenliği bölümü oluşturmaktadır. Örneklemi ise 2012-2013 eğitim- öğretim yılı 2. döneminde araştırmanın yapıldığı Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Fransızca Öğretmenliği bölümünde okuyan (hazırlık sınıfı öğrencisi hariç) birinci sınıf, ikinci sınıf, üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf olmak üzere toplam 102 öğrenci oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmadaki veriler öğrencilere “anket” uygulanarak elde edilmiştir. Öğrencilere uygulanan anket soruları Funda CİBAROĞULLARI’nın (2007) “Edebi Metinlerin Yabancı Dil Fransızca’nın Öğretiminde Kullanımı” adlı yüksek lisans tezinden alınmıştır ve sorular araştırma konumuz olan “edebi çeviri”ye göre tekrar düzenlenmiştir. Öğrencilere 19 sorudan 3’er şıklı anket uygulanmıştır. 19. soruda

öğrencilerden konu ile ilgili eleştiri ve önerileri istenmiştir. Anketle, öğrencilerin, yabancı dil olarak Fransızca öğretiminde edebi çevirinin kullanımına ilişkin görüşleri alınmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında öncelikle alanla ilgili kaynaklar taranmış, incelenmiş ve bilgi toplanmıştır. “Yabancı dil olarak Fransızca öğretiminde edebi çevirinin kullanımı” anketi, gerekli izinler alınarak araştırmacı tarafından Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Fransızca Öğretmenliği bölümüne elden ulaştırılmış koşulların uygun olduğu durumlarda tüm bölüm öğrencilerine (hazırlık sınıfı hariç) uygulanmıştır. Öğrencilerin anket sorularına vermiş olduğu cevaplar uzman kişi tarafından yorumlanmıştır. Bulgular bilgisayara girilerek yüzdeler, tablolar ve grafikler elde edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Örneklem grubuna ait anket formlarından alınan verilerde PASW Statistics 18 (SPSS For Windows 18.0) programı kullanılmıştır ve Cronbach Alfa (0,611) güvenirlik testi uygulanmıştır. Araştırma için toplanan anket verileri bilgisayara girilerek yüzdeler, tablolar ve grafikler elde edilmiştir.

4.BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde öğrencilere uygulanan anketin istatistiksel çözümler sonucu elde edilen bulgu ve yorumları yüzdeler, tablolar ve grafikler şeklinde ele alınmıştır.

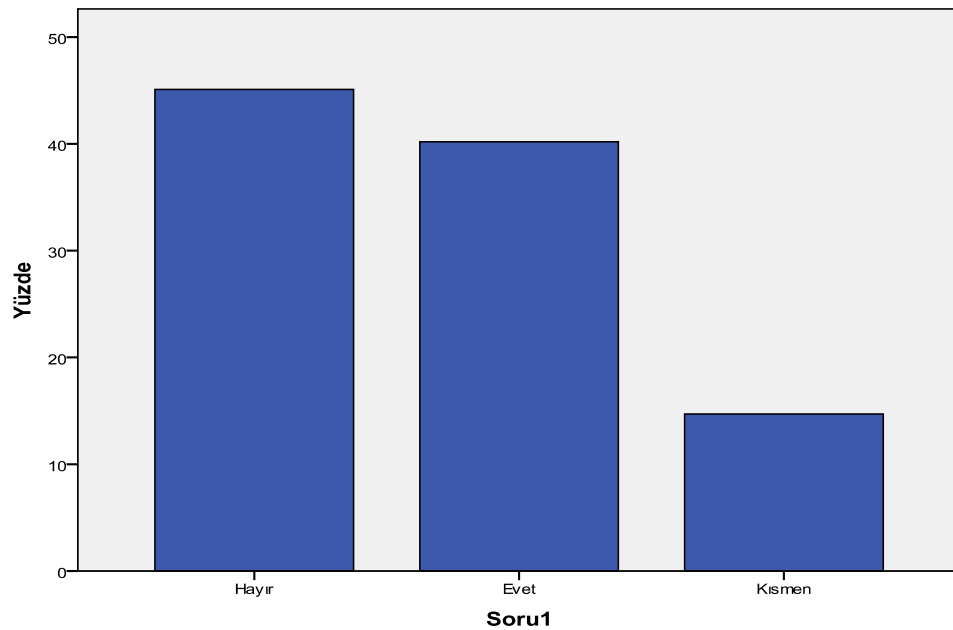
Soru 1: Edebi çeviriye duyulan ilgi ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 1: Edebi çeviriye duyulan ilgi ile ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hayır	46	45,1	45,1
Kısmen	15	14,7	59,8
Evet	41	40,2	100,0
Toplam	102	100,0	

Tablo 1'i incelediğimizde ankete katılan öğrencilerin %40,2'nin edebi çeviriye ilgi duyduğu, %14,7'nin kısmen ilgi duyduğu ve %45,1'inin ise edebi çeviriye ilgi duymadığı görülmektedir.

Grafik 1: Edebi çeviriye duyulan ilgi ile ilgili çubuk grafiği

Bunun nedeni şu olabilir: ‘‘Hayır’’ cevabını veren (%45,1) öğrencilere ilgi duymamalarının sebebi sorulduğunda edebiyat derslerinin çok monoton geçtiğini ve derste sadece teorik bilgileri öğrendiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler edebiyat dersinin çok sıkıcı geçtiğini ve bir şey öğrenemediklerini ifade etmişlerdir. Bu görüşlere dayanarak ‘‘Hayır’’ cevabını verdiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %45,1’nin bölümlerindeki edebiyat dersinden dolayı edebi çeviri dersine karşı önyargılı davrandıkları gözlenmiştir; fakat öğrencilerin %55’nin tam olarak ya da kısmen ilgi duydukları görülmektedir.

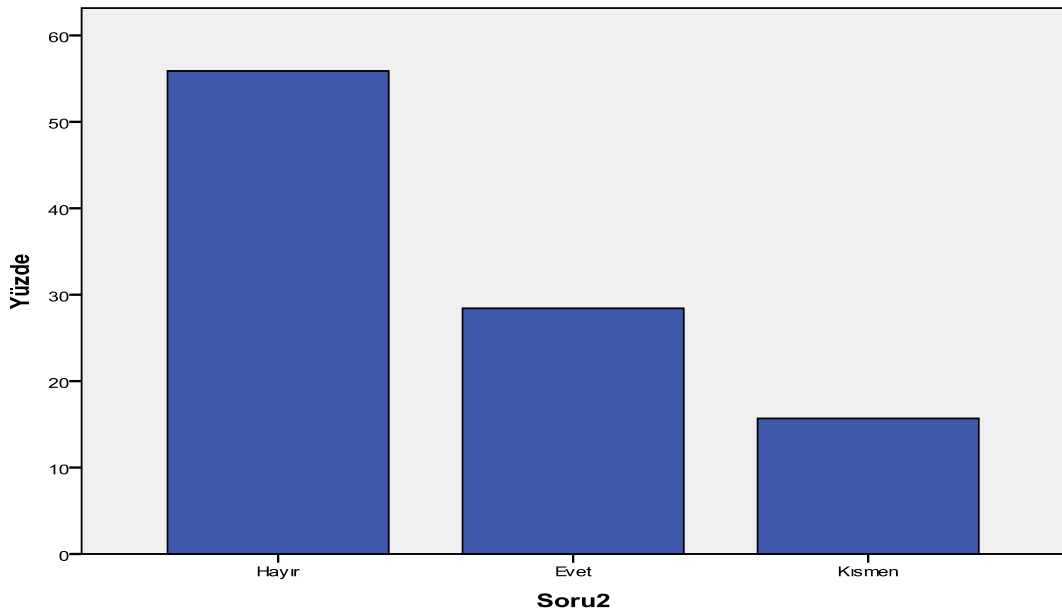
Soru 2: Okullarda uygulanan Fransızca programında edebi çeviriye yer verilmesi ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 2: Okullarda uygulanan Fransızca programında edebi çeviriye yer verilmesi ile ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hayır	57	55,9	55,9
Kısmen	16	15,7	71,6
Evet	29	28,4	100,0
Toplam	102	100,0	

Tablo 2’de görüldüğü gibi üniversite öğrencilerine uygulanan anket sonuçlarına göre, üniversite öğrencilerinin okullarında uygulanan Fransızca programında edebi çevirilere yer verildiğini düşünenlerin oranı %28,4, edebi eserlere yer verilmediğini düşünenlerin oranı %55,9 ve edebi eserlere kısmen yer verildiğini düşünenlerin oranı %15,7 olarak tespit edilmiştir.

Grafik 2: Okullarda uygulanan Fransızca programında edebi çeviriye yer verilmesi ile ilgili çubuk grafiği

Anketi uyguladığımız Gazi Üniversitesi Fransızca öğretmenliği bölümünde edebi çeviri dersi bulunmamaktadır; fakat öğrencilerinin %28,4'ü bölümlerinde edebi çeviriye yer verildiğini ve %15,7'si ise kısmen yer verildiğini belirtmiştir. Bunun sonucu şu olabilir: Bu soruya evet ya da kısmen cevabını veren çoğunluğun 1. sınıf öğrencilerinin ikinci sınıftan itibaren görmeye başladıkları edebiyat dersi ile edebi çeviri dersini karıştırdıkları ve bu iki dersin farkına varamadıkları görülmektedir.

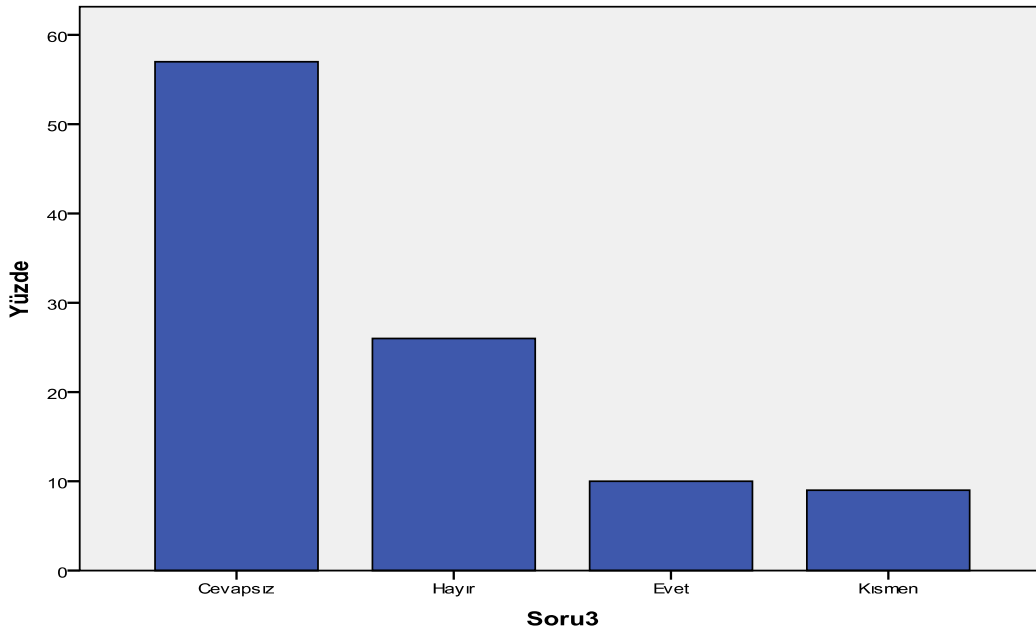
Soru 3: Edebi çeviri ile ilgili materyallerin yeterliliği ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 3: Edebi çeviri ile ilgili materyallerin yeterliliği ile ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Cevapsız	57	55,9	55,9
Hayır	26	25,5	81,4
Kısmen	9	8,8	90,2
Evet	10	9,8	100,0
Toplam	102	100,0	

Frekans Tablosu 3'te görüldüğü üzere ankete katılan 102 öğrenciden 45 (‘‘evet’’ ve ‘‘kısmen’’ cevabını veren) kişi bu soruya cevap vermiştir. Çünkü bu soru bir önceki soruya bağlı olarak cevaplanmıştır ve 57 kişi bir önceki soruya ‘‘evet’’ cevabını vermediğinden bu soruyu yanıtlamamışlardır. Dolayısıyla bu sorunun analizi 45 kişi üzerinden yapılmalıdır.

Grafik 3: Edebi çeviri ile ilgili materyallerin yeterliliği ile ilgili çubuk grafiği

Grafik 3'e göre okullarında uygulanan Fransızca programında edebi çeviriye yer verildiğini düşünen öğrencilerden 10'u edebi çeviri ile ilgili materyallerin yeterli olduğunu düşünürken, 9 kişi kısmen yeterli olduğunu, kalan 26 kişi ise yetersiz olduğunu düşünmektedir.

Bunun sonucu şu olabilir: Yukarıdaki ikinci soruya istianeden (edebiyat ile edebi çevirinin karıştıran) öğrencilerin bu soruya cevap verdikleri görülmektedir. Çünkü ikinci soru ile üçüncü soru birbirine bağlantılıdır.

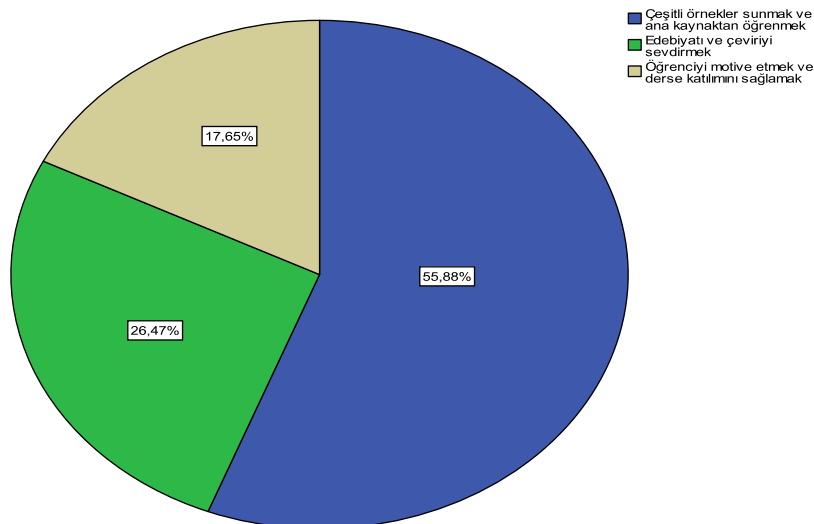
Soru 4: Fransızca Öğretiminde edebi çeviriye yer vermenin amacı ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 4: Fransızca Öğretiminde edebi çeviriye yer vermenin amacı ile ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Çeşitli örnekler sunmak ve ana kaynaktan öğrenmek	57	55,9	55,9
Edebiyatı ve çeviriyi sevdirmek	27	26,5	82,4
Öğrenciyi motive etmek ve derse katılımını sağlamak	18	17,6	100,0
Toplam	102	100,0	

Anket uygulanan kişilerin yarısından fazlası (57'si) Fransızca öğretiminde edebi çeviriye yer vermenin amacının “dil kullanımıyla ilgili çeşitli örnekler sunmak ve Fransızca'yı ana kaynağından öğrenmek” olduğu cevabını vermiştir. Katılımcılardan sadece 18 tanesi bu amacın öğrenciyi daha iyi motive etmek, öğrencinin mevcut dilbilgisini pekiştirmek ve öğrencinin derse katılımını sağlamak olduğunu ve 27 öğrenci ise edebi çeviriye yer vermenin amacının edebiyatı ve çeviriyi sevdirmek olduğunu düşünmektedir.

Grafik 4: Fransızca Öğretiminde edebi çeviriye yer vermenin amacı ile ilgili pasta grafiği

Tablo 4'te yer alan bilgilerden yüzdesel olanları yukarıdaki gibi pasta grafiği ile de gösterebiliriz. Grafik 4 olarak adlandırdığımız pasta grafiğinde de görüldüğü üzere, ankete katılanların %55,88'nin edebi çeviri dersinin amacının dilin kullanımıyla ilgili çeşitli örnekler sunmak ve Fransızca'yı ana kaynağından öğrenmek olduğunu savunurken, %26,47'si öğrencilere edebiyatı ve çeviriyi sevdirmek olduğunu ve %17,65'nin öğrenciyi daha iyi motive etmek, öğrencinin mevcut dilbilgisini pekiştirmek ve öğrencinin derse katılımını sağlamak olduğunu düşünmektedir.

Bu da gösteriyor ki, öğrencilerin %56'ya yakını edebi çeviri metnlerinin dilin kullanımıyla ilgili çeşitli örnekleri içermesini ve yabancı dilin ana kaynağından öğrenilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

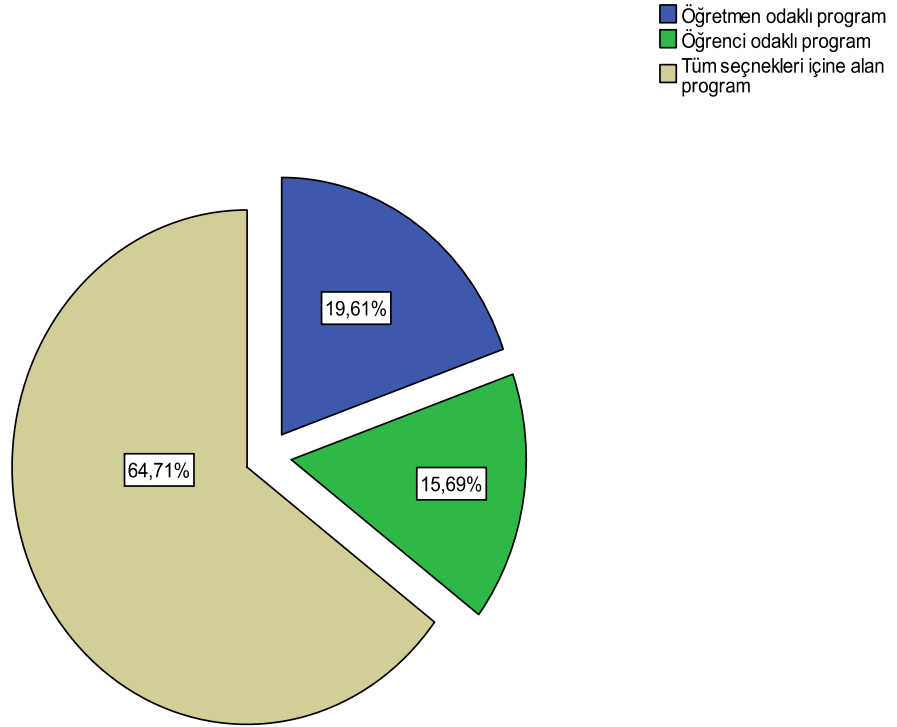
Soru 5: Edebi çeviri dersinde izlenmesi gereken program ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 5: Edebi çeviri dersinde izlenmesi gereken program ile ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Öğretmen odaklı program	20	19,6	19,6
Öğrenci odaklı program	16	15,7	35,3
Tüm seçenekleri içine alan program	66	64,7	100,0
Toplam	102	100,0	

Edebi çeviri dersinde nasıl bir program izleneceği ile ilgili görüşleri içeren beşinci frekans tablosuna bakacak olursak, ankete katılanların %19,6'sının öğretmen odaklı bir programı, %15,7'sinin öğrenci odaklı bir programı, %64,7'si gibi büyük bir çoğunluğun ise tüm seçenekleri içine alan bir programı desteklemekte olduğunu görebiliriz.

Grafik 5: Edebi çeviri dersinde izlenmesi gereken program ile ilgili pasta grafiği

Bu da gösteriyor ki, Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevapları göz önünde bulundurursak öğrencilerin bu derste sadece öğretmenlerin değil çağdaş eğitim sistemlerinde olduğu gibi kendilerinin de yer almak istediklerini görebiliriz. Çünkü çeviri dersi öğretmenin anlatıp öğrencilerin dinleyeceği bir ders değildir. Bu derste öğretmen kadar öğrenci de aktif olmalıdır. Öğretmen öğrenci arasında sürekli bir etkileşim ve bilgi alışverişi olmalıdır. Bunun bilincinde olan öğrencilerin %64,7'sinin tüm seçenekleri içine alan bir programı istediklerini görebiliriz.

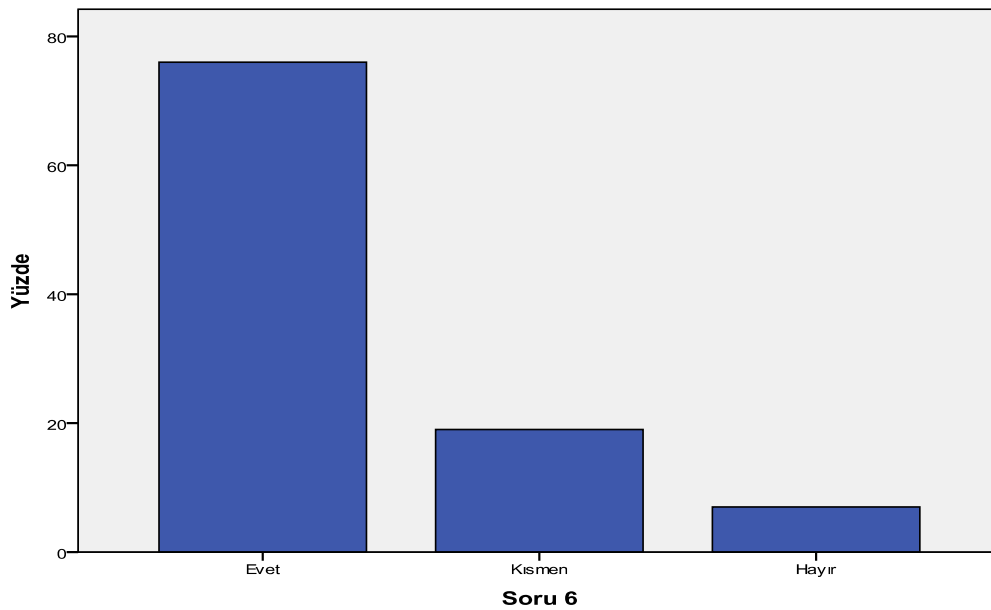
Soru 6: Dil öğreniminde edebi çeviri dersinin dil becerilerinin gelişmesine katkıda bulunması ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 6: Dil öğreniminde edebi çeviri dersinin dil becerilerinin gelişmesine katkıda bulunması ile ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde(%)	Kümülatif Yüzde(%)
Hayır	7	6,9	6,9
Kısmen	19	18,6	25,5
Evet	76	74,5	100,0
Toplam	102	100,0	

6. soruya ilişkin frekans tablosuna göre öğrencilerin %74.5'i dil öğreniminde edebi çeviri dersinin dil becerilerinin gelişmesine katkıda bulunduğunu savunmaktayken, %18.6'sı bu fikre kısmen katılır, %6.9'u ise edebi çeviri dersinin dil becerilerinin gelişmesine katkıda bulunmadığını düşünmektedir.

Grafik 6: Dil öğreniminde edebi çeviri dersinin dil becerilerinin gelişmesine katkıda bulunması ile ilgili çubuk grafiği

Bu da gösteriyor ki, öğrencilerin %75'e yakını edebi çeviri dersinin dil becerilerine katkıda bulunacağını düşünmektedir.

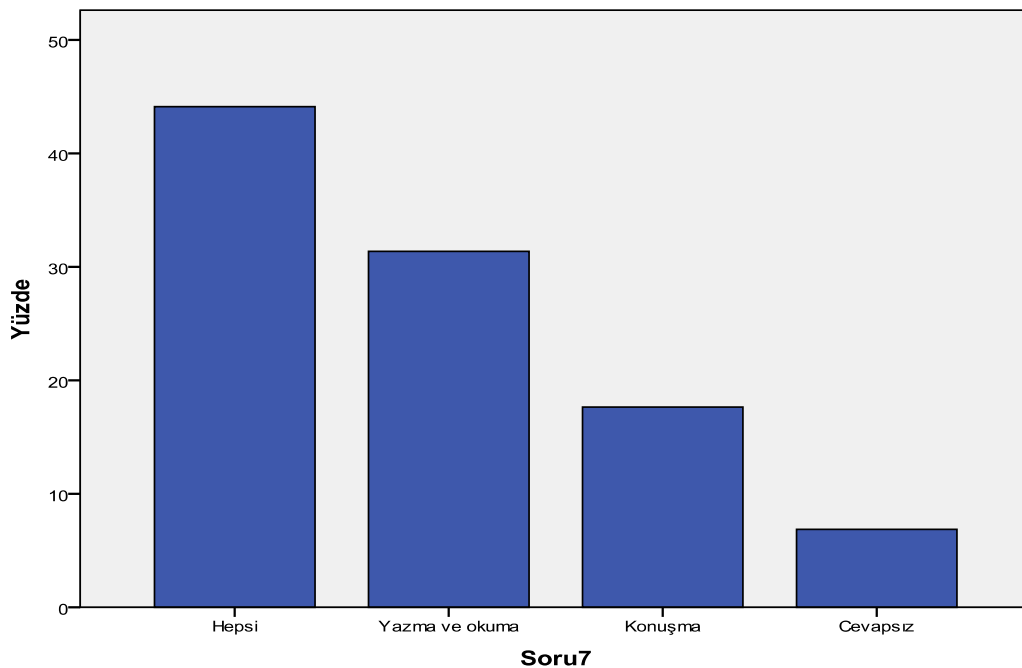
Soru 7: Edebi çeviri dersinin daha çok hangi dil becerisinin gelişmesine katkıda bulunacağı ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 7: Edebi çeviri dersinin daha çok hangi dil becerisinin gelişimine katkıda bulunacağı ile ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Cevapsız	7	6,9	6,9
Yazma ve okuma	32	31,4	38,2
Konuşma	18	17,6	55,9
Hepsi	45	44,1	100,0
Toplam	102	100,0	

Yedinci soru, altıncı soruya bağlı olarak cevaplandığından altıncı soruya “Evet” ve “Kısmen” cevabını veren 95 kişi bu soruyu cevaplamıştır. Edebi çeviri dersinin dil becerilerinin gelişmesine katkıda bulunduğunu söyleyen 95 kişiden 32’si bu katkının yazma ve konuşma üzerine, 18’i konuşma üzerine, 45’i ise bütün dil becerileri üzerine katkıda bulunduğunu savunmaktadır.

Grafik 7: Edebi çeviri dersinin daha çok hangi dil becerisinin gelişimine katkıda bulunacağı ile ilgili çubuk grafiği

6. soruya ‘‘evet’’ ve ‘‘kısmen’’ cevabını veren öğrencilerin cevabına istinaden öğrencilerin büyük bir çoğunluğu edebi çeviri dersinin tüm dil becerilerinin gelişimine katkıda bulunacağını belirtmişlerdir. Buda gösteriyor ki; öğrenciler edebi çeviri dersinin çok yönlü olacağını ve edebi çevirinin daha çok bir dil becerisine katkıda bulunacağını düşünmemektedirler. Konuşma becerisinin %17,6 olması ve diğer dil becerilerine göre düşük olması ise derslerde edebi çeviri metnlerinin bu beceriyle birlikte kullanılmamasından kaynaklı olabilir. Öğrenciler bir romanın, bir şiirin veya bir öykünün konuşma becerisine nasıl katkı sağlayabileceği konusunda tecrübesizdir.

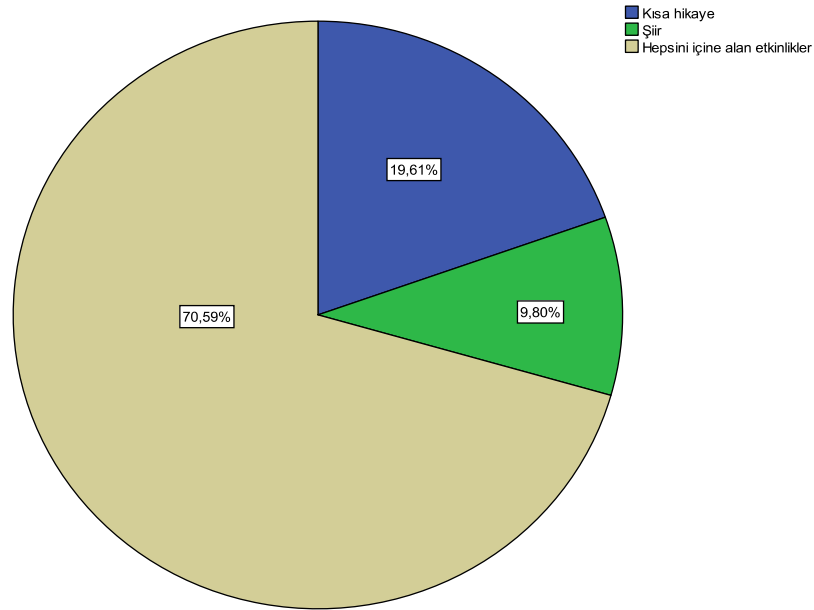
Soru 8: Dil öğretim programında edebi çeviri kullanımına yer verilmiş olsa hangi türün daha etkili olacağı ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 8: Dil öğretim programında edebi çeviri kullanımına yer verilmiş olsa, hangi türün daha etkili olacağı ile ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kısa hikaye	20	19,6	19,6
Şiir	10	9,8	29,4
Hepsini içine alan etkinlikler	72	70,6	100,0
Toplam	102	100,0	

Tablo 8’e bakıldığında bölümlerindeki dil öğretim programında edebi çeviri kullanımına yer verilmiş olması durumunda 102 kişiden 20’si kısa hikayelerin daha etkili olacağını düşünmekteyken, 10’u şiirlerin daha etkili olacağını düşünmektedir. 72 kişi ise bütün edebi çeviri türlerinin etkili olacağını düşünmektedir.

Grafik 8: Dil öğretim programında edebi çeviri kullanımına yer verilmiş olsa, hangi türün daha etkili olacağı ile ilgili frekans tablosu

Bunun nedeni şu olabilir: Bu soruya cevap veren öğrencilerin büyük bir oranının edebi çeviri dersinde sadece bir türün değil diğer tüm türlerin de (roman, hikaye, şiir, tiyatro vs.) yer almasını istediklerini görüyoruz. Buradan öğrencilerin her türde yapılan çevirileri görmek istediklerini çıkarabiliriz.

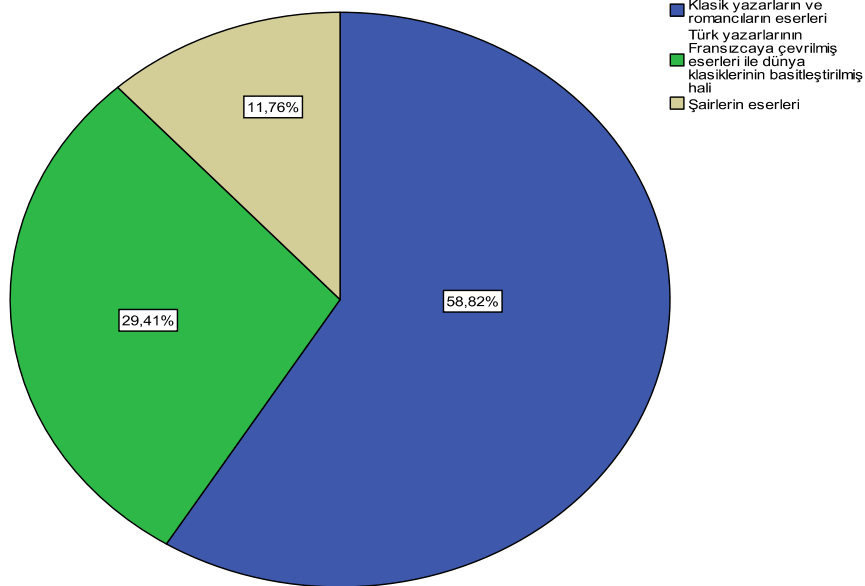
Soru 9: Edebi çeviri dersinde daha çok hangi tür eserler olması gerektiği ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 9: Edebi çeviri dersinde daha çok hangi tür eserler olması gerektiğiyle ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde(%)	Kümülatif Yüzde(%)
Klasik yazarların ve romancıların eserleri	60	58,8	58,8
Türk yazarlarının eserleri ile dünya klasiklerinin basitleştirilmiş hali	30	29,4	88,2
Şairlerin eserleri	12	11,8	100,0
Toplam	102	100,0	

Tablo 9'dan da görüldüğü gibi ankete katılan kişilerin %58,8'i edebi çeviri derslerinde daha çok Moliere, Corneille, Racine vs. klasik yazarların eserleri ile Zola, Hugo, Balzac, Camus vs. romancıların eserlerinin olmasını isterken, %29,4'ü bazı Türk yazarlarının Fransızcaya çevrilmiş eserleri ile dünya klasiklerinin basitleştirilmiş halini istemektedir. Öğrencilerin %11,8 gibi bir kısmı ise Jacques Prèvert, Charles Baudelaire, Paul Verlaine, La Fontaine vs şairlerin eserlerinin edebi çeviri derslerinde yer almasını istemektedirler.

Grafik 9: Edebi çeviri dersinde daha çok hangi tür eserler olması gerektiğiyle ilgili pasta grafiği

Bunun nedeni şu olabilir: Öğrencilerin %58,8'inin edebi çeviri dersinde Moliere, Corneille, Racine gibi klasik yazar ile Emile Zola, Balzac, Hugo ve Camus gibi romancıların eserlerinin olmasını istemelerinin nedeni olarak bu yazarların eserleri ile daha çok aşîkâr olmalarını gösterebiliriz. Öğrenciler bölümlerinde yukarıda belirtmiş olduğumuz yazarlar ile daha çok karşılaşmaktadır. Bazı Türk yazarlarının (Yaşar Kemal, Ahmet Hamdi Tanpınar) Fransızcaya çevrilmiş eserleri ve şairlerin (Prèvert, Baudelaire, Verlaine vs.) şiirleri ile bölümlerinde çok sık karşılaştıklarını söyleyemeyiz. Anket sırasında çoğu öğrenci yukarıda adı geçen şairleri tanımadığını ve bazı Türk yazarlarının Fransızcaya çevrilmiş eserlerini bilmediklerini belirtmiştir.

Bunun sonucu olarak öğrencilerin tanıdıkları yazar ve romancıların eserlerinin etkili olacağını belirterek bu soruya bu şekilde cevap verdiklerini söyleyebiliriz.

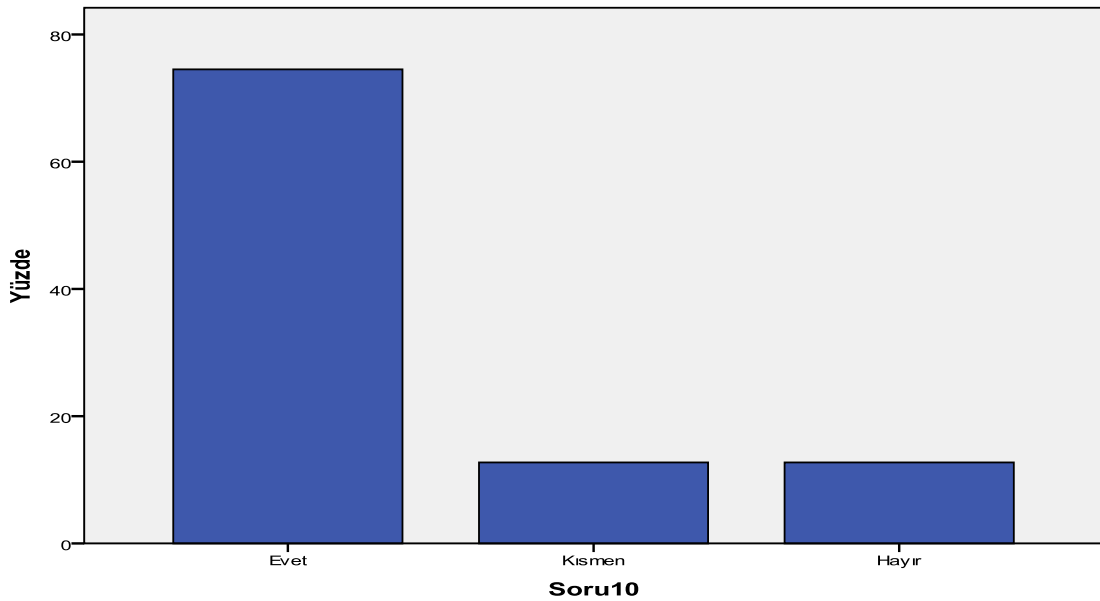
Soru 10: Fransızca öğretiminde edebi eser çevirilerine yer veren bir programın dil öğrenmeye ilgiyi arttıracığı ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 10: Fransızca öğretiminde edebi eser çevirilerine yer veren bir programın dil öğrenmeye ilgiyi arttıracığı ile ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde(%)	Kümülatif Yüzde(%)
Hayır	13	12,7	12,7
Kısmen	13	12,7	25,5
Evet	76	74,5	100,0
Toplam	102	100,0	

Ankete katılan 102 öğrencinin 76'sı Fransızca öğretiminde edebi eser çevirilerine yer veren bir programın dil öğrenmeye olan ilgiyi arttıracığını düşünürken, 13'ü kısmen arttıracığını, 13'ü ise edebi eser çevirilerinin dil öğrenmeye olan ilgiyi arttıracığını düşünmemektedir.

Grafik 10: Fransızca öğretiminde edebi eser çevirilerine yer veren bir programın dil öğrenmeye ilgiyi arttıracığı ile ilgili çubuk grafiği

Öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda bölümde edebi çeviri dersine yer verilmesinin olumlu sonuçlar doğuracağını söyleyebiliriz. Buda gösteriyor ki; yabancı dil öğretiminde edebi çevirinin kullanımı öğrenenler açısından sıkıcı olmaktan ziyade dil becerilerinin gelişimi için bir gerekliliktir.

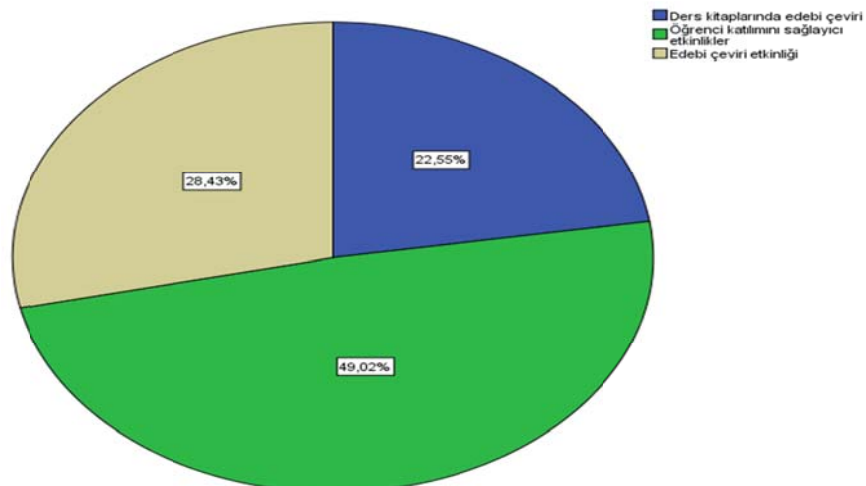
Soru 11: Edebi çevirinin okul programlarında daha etkin yer alabilmesi için yapılması gerekenler ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 11: Edebi çevirinin okul programlarında daha etkin yer alabilmesi için yapılması gerekenler ile ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde(%)	Kümülatif Yüzde(%)
Ders kitaplarında edebi çeviri	23	22,5	22,5
Öğrenci katılımını sağlayıcı etkinlikler	50	49,0	71,6
Edebi çeviri etkinliği	29	28,4	100,0
Toplam	102	100,0	

Tablo 11'e bakıldığında ankete katılan öğrencilerin %49'nun edebi çevirinin okul programlarında daha etkin yer alabilmesi için öğrenci katılımını sağlayıcı etkinliklere yer verilmesi gerektiğini düşünmekteyken, %28.4'ü edebi çeviri etkinliği yapılması gerektiğini, %22,5'nin ise ders kitaplarında edebi çeviri eserlerine daha çok yer verilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Grafik 11: Edebi çevirinin okul programlarında daha etkin yer alabilmesi için yapılması gerekenler ile ilgili pasta grafiği

Buda gösteriyor ki, edebi çeviri etkinliğinin programlarda daha etkin yer alabilmesi için ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ders kitaplarında edebi çeviri etkinliğine yer verilmesinden ziyade kendi katılımlarını sağlayıcı, öğretirken eğlendiren, karmaşık dil kalıplarını içermeyen, öğrencinin zorlanmadan katılabileceği etkinlikleri tercih ettikleri görülmüştür. Ankete katılan öğrencilerin %49'u öğrenci katılımını destekleyen ve %28,4'ü edebi çeviri etkinliklerine olumlu baktıklarını ifade etmişlerdir.

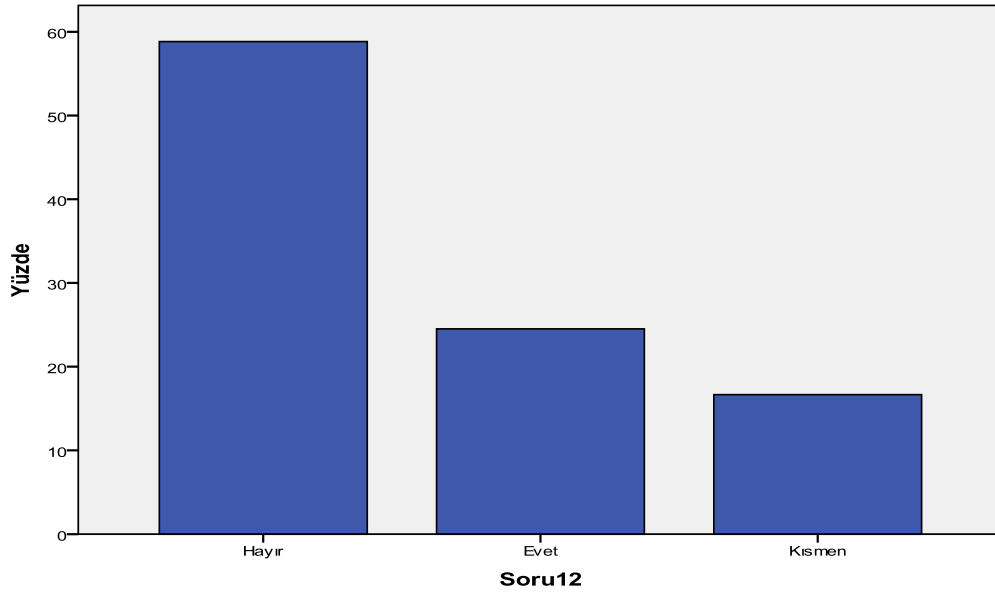
Soru 12: Materyal olarak edebi çeviri metninin kullanımının dil öğreniminde güçlük yaratmasıyla ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 12: Materyal olarak edebi çeviri metninin kullanımının dil öğreniminde güçlük yaratmasıyla ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde(%)	Kümülatif Yüzde(%)
Hayır	60	58,8	58,8
Kısmen	17	16,7	75,5
Evet	25	24,5	100,0
Toplam	102	100,0	

Materyal olarak edebi çeviri metninin kullanımının dil öğreniminde güçlük yarattığıyla ilgili öğrencilerin görüşlerini içeren Tablo 12'ye bakıldığında 102 öğrenciden 25'nin bu fikre katıldığı, 60'nın katılmadığı ve 17'sinin ise bu fikre kısmen katıldığı söylenebilir.

Grafik 12: Materyal olarak edebi çeviri metninin kullanımının dil öğreniminde güçlük yaratmasıyla ilgili çubuk grafiği

Öğrencilerin %58,8'i edebi çeviri metninin kullanımının dil öğreniminde güçlük yaratmayacağını düşünmektedirler. Bu da gösteriyor ki, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun edebi çeviri metninin kullanımının dil öğreniminde olumsuz değil aksine olumlu sonuçlar doğuracağını düşündüklerini söyleyebiliriz.

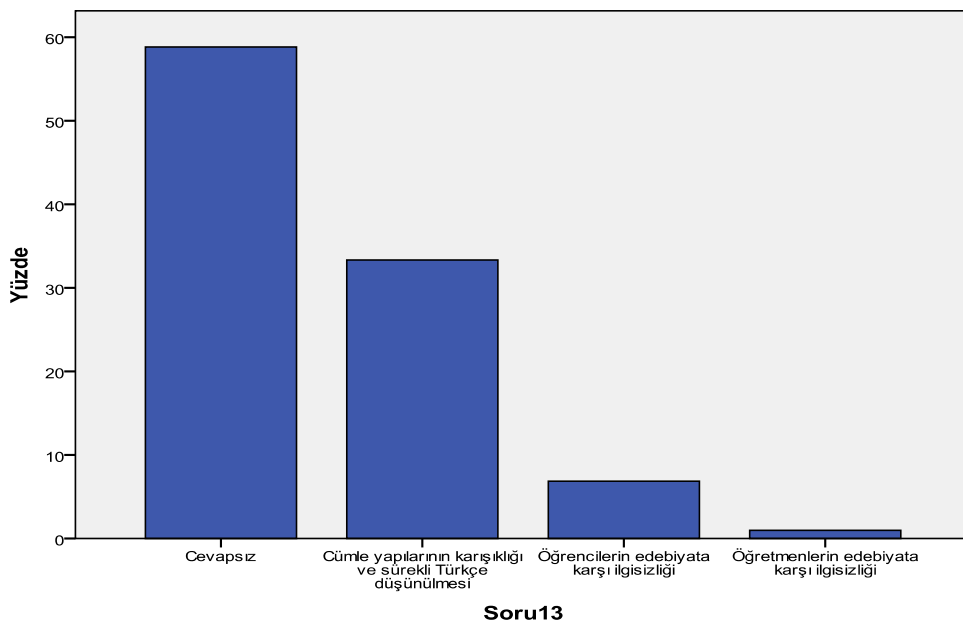
Soru 13: Materyal olarak edebi çeviri metin kullanımının dil öğreniminde güçlük yaratmasının nedeni ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 13: Materyal olarak edebi çeviri metninin kullanımının dil öğreniminde güçlük yaratmasının nedeni ile ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde(%)	Kümülatif Yüzde(%)
Cevapsız	60	58,8	58,8
Cümle yapılarının karışıklığı ve sürekli Türkçe düşünülmesi	34	33,3	92,2
Öğrencilerin edebiyata karşı ilgisizliği	7	6,9	99,0
Öğretmenlerin edebiyata karşı ilgisizliği	1	1,0	100,0
Toplam	102	100,0	

On üçüncü soru, on ikinci soruya bağlı olarak cevaplanan bir soru olduğundan dolayı 12. soruya “Evet” ve “Kısmen” cevabını veren 42 kişi üzerinden değerlendirilecektir. On ikinci soruya “Evet” ve “Kısmen” cevabını veren 42 öğrencinin 34’ü materyal olarak edebi çeviri metin kullanımının dil öğreniminde güçlük yaratmasının nedeninin “edebi eserlerin cümle yapılarının karışık olması ve sürekli Türkçe düşünülmesi” olduğunu, 9’u “öğrencilerin edebiyata karşı ilgisizliği” olduğunu, 1 tanesi ise “öğretmenlerin edebiyata karşı ilgisiz” olduğunu düşünmektedir.

Grafik 13: Materyal olarak edebi çeviri metninin kullanımının dil öğreniminde güçlük yaratmasının nedeni ile ilgili çubuk grafiği

Bu da gösteriyor ki, öğrenciler edebi çeviri eserlerin cümle yapılarının karmaşık olması yüzünden yabancı dil öğretiminde edebi çeviri metin kullanımına olumsuz yaklaşmaktadırlar. Bunun nedeni şu olabilir: Bir önceki sorunun yorumlanmasında olduğu gibi öğrencinin geçmişte edebi metin konusunda yaşadığı yanlış zaman, yanlış metin, yanlış düzey çalışmaları öğrencinin kötü bir deneyim yaşamasına neden olmuş olabilir.

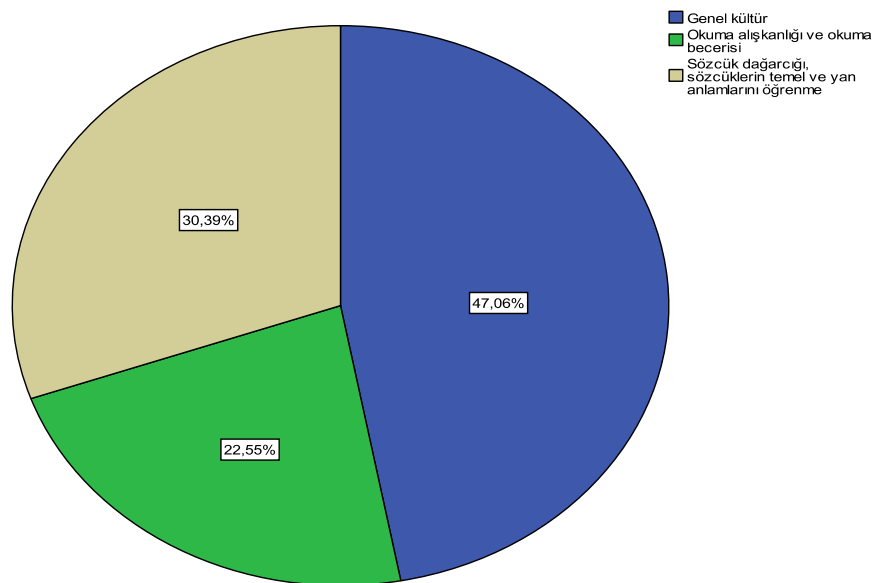
Soru 14: Fransızca öğretiminde edebi çeviri etkinliklerine yer verilmesinin hangi açılardan yararlı olduğuyla ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 14: Fransızca öğretiminde edebi çeviri etkinliklerine yer verilmesinin hangi açılardan yararlı olduğuyla ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde(%)	Kümülatif Yüzde(%)
Genel kültür	48	47,1	47,1
Okuma alışkanlığı ve okuma becerisi	23	22,5	69,6
Sözcük dağarcığı, sözcüklerin temel ve yan anlamlarını öğrenme	31	30,4	100,0
Toplam	102	100,0	

On dördüncü soruya ankete katılan kişilerin verdikleri cevaplara bakılırsa, öğrencilerin % 47,1'i Fransızca öğretiminde edebi çeviri etkinliklerine yer verilmesinin “öğrencilerin erek dili öğrenmelerine olumlu katkı yapması ve öğrencilerin genel kültürünü arttırması” açısından faydalı olduğunu düşünmektedir. %30,4'ü “öğrencilerin sözcük dağarcığının gelişmesine, sözcüklerin temel ve yan anlamlarının öğrenilmesine” katkı sağlayacağını düşünmektedir. %22,5'i ise “öğrencilerin yabancı dilde okuma alışkanlığı kazanmasına ve okuma becerilerinin artmasına yardımcı olacağını” düşünmektedir.

Grafik 14: Fransızca öğretiminde edebi çeviri etkinliklerine yer verilmesinin hangi açılardan yararlı olduğuyla ilgili pasta grafiği

Öğrencilerin %50'ye yakını yabancı dil öğrenmenin bir kültür işi olduğunu ve edebi çevirinin de bu kültürün bir parçası olduğunu farkında olduklarını görüyoruz. Bu da gösteriyor ki, edebi çevirinin erek dili öğrenmeye olumlu katkı sağladığını gösteriyor.

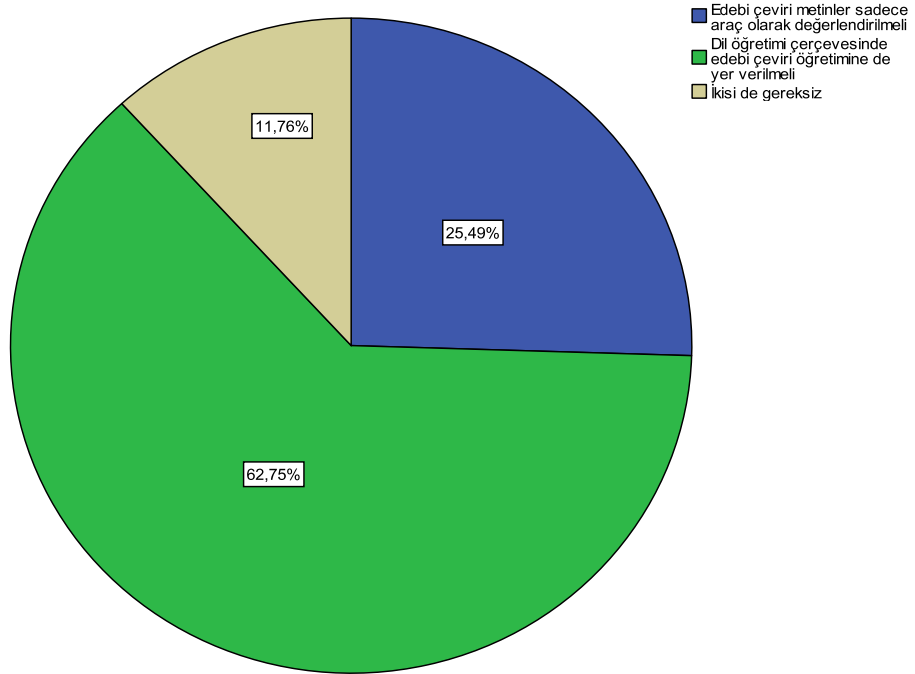
Soru 15: Edebi çeviri metinleri yabancı dil öğretiminde birer araç olarak mı değerlendirilmeli yoksa aynı zamanda dil öğretimi çerçevesinde edebi çeviri öğretimine de yer verilmeli mi sorunu ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 15: ‘Edebi çeviri metinleri yabancı dil öğretiminde birer araç olarak mı değerlendirilmeli yoksa aynı zamanda dil öğretimi çerçevesinde edebi çeviri öğretimine de yer verilmeli mi’ sorusu ile ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde(%)	Kümülatif Yüzde(%)
Edebi çeviri metinler sadece araç olarak değerlendirilmeli	26	25,5	25,5
Dil öğretimi çerçevesinde edebi çeviri öğretimine de yer verilmeli	64	62,7	88,2
İkisi de gereksiz	12	11,8	100,0
Toplam	102	100,0	

Tablo 15'e göre öğrencilerin 64'ü dil öğretimi çerçevesinde edebi çeviri öğretimine de yer verilmesi gerektiğini düşünüyorken, 26'sı Edebi çeviri metinlerin sadece araç olarak değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Öğrencilerden 12 tanesi ise her ikisini de gereksiz bulduklarını ifade etmişlerdir.

Grafik 15: ‘‘Edebi çeviri metinleri yabancı dil öğretiminde birer araç olarak mı değerlendirilmeli yoksa aynı zamanda dil öğretimi çerçevesinde edebi çeviri öğretimine de yer verilmeli mi’’ sorusu ile ilgili pasta grafiği

Öğrencilerin %63'e yakını edebi çeviri metinlerinin yabancı dil öğretiminde birer araç olarak değil dil öğretimi çerçevesinde edebi çeviri öğretimine de yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu da gösteriyor ki, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu yabancı dil öğretimine edebi çevirinin de katkısı olacağını ve programda edebi çeviri etkinliklerine de yer ver verilmesinin gerektiğini düşünmektedir.

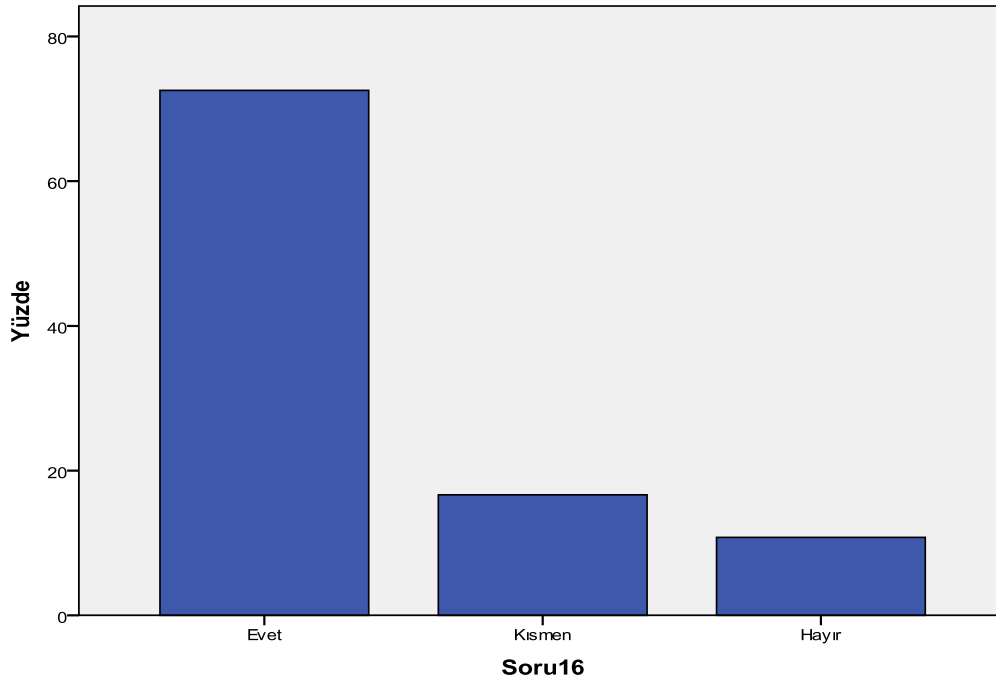
Soru 16: Edebi çeviri dersinin diğer derslere olan katkısı ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 16: Edebi çeviri dersinin diğer derslere olan katkısı ile ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde(%)	Kümülatif Yüzde(%)
Hayır	11	10,8	10,8
Kısmen	17	16,7	27,5
Evet	74	72,5	100,0
Toplam	102	100,0	

On altıncı soruya ait grafik ve tabloya baktığımızda öğrencilerin %72,5'i edebi çeviri derslerinin diğer derslere katkısı olacağını düşündüğünü belirtirken, %16,7'si bu fikre kısmen katılmakta, %10,8'i ise bu fikre katılmamaktadır.

Grafik 16: Edebi çeviri dersinin diğer derslere olan katkısı ile ilgili çubuk grafiği

Bu da gösteriyor ki, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu edebi çeviri dersinin diğer derslere katkı sağlayacağını düşünmektedirler.

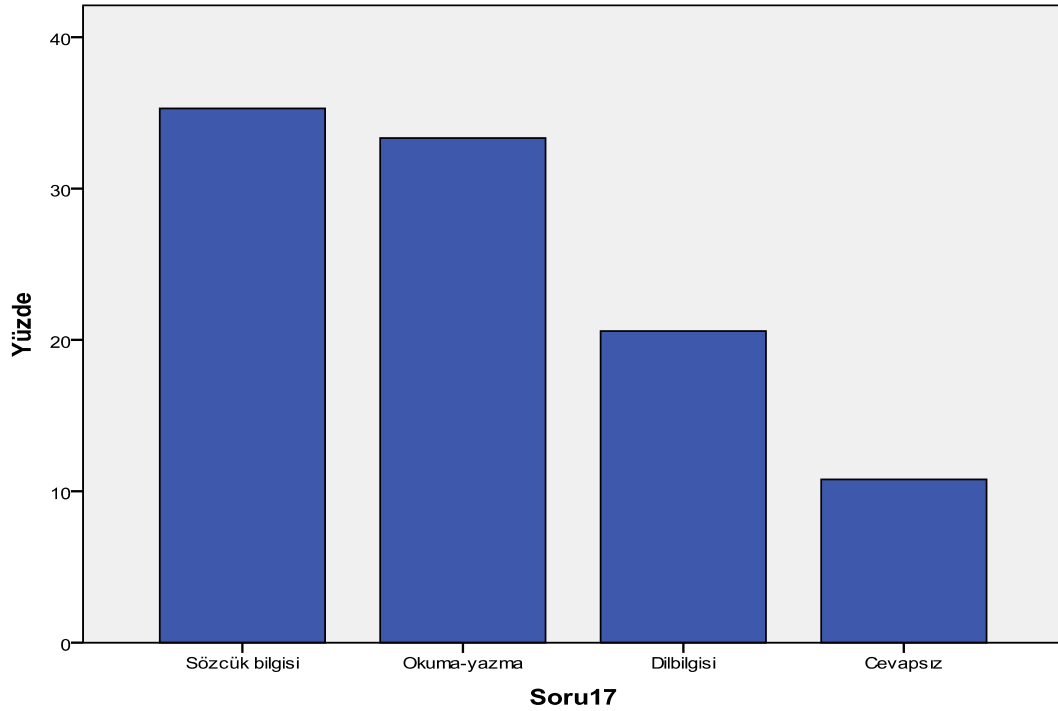
Soru 17: Edebi çeviri dersinin hangi derse daha çok katkısı olacağı ile ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 17: Edebi çeviri dersinin hangi derse daha çok katkısı olacağı ile ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Cevapsız	11	10,8	10,8
Dilbilgisi	21	20,6	31,4
Okuma-yazma	34	33,3	64,7
Sözcük bilgisi	36	35,3	100,0
Toplam	102	100,0	

Edebi çeviri dersinin diğer derslere katkısı olacağını düşünen 91 (“evet” ve “kısmen” cevabını veren) öğrenciden 34’ü bu katkının okuma-yazma dersine, 36’sı sözcük bilgisi dersine, 21’i ise dilbilgisi dersine yönelik olacağını düşünmektedir.

Grafik 17: Edebi çeviri dersinin hangi derse daha çok katkısı olacağı ile ilgili çubuk grafiği

16. soru ile 17. soru birbirine bağlantılı olduğundan %73'e yakın 'evet' diyen ve %17'ye yakın 'kısmen' öğrenciler baz alındığında öğrencilerin verdikleri cevapta edebi çeviri dersinin en fazla sözcük bilgisi dersine katkısı olacağı düşünülmektedir. Bu da gösteriyor ki, öğrencilerin önceki yaşamlarında çeviri metinleri sadece sözcük bilgisi dersinde kelime öğrenmek için kullandıklarını ve %35,3'e yakınının buna istinaden bu şekilde cevap verdiği düşünülmektedir.

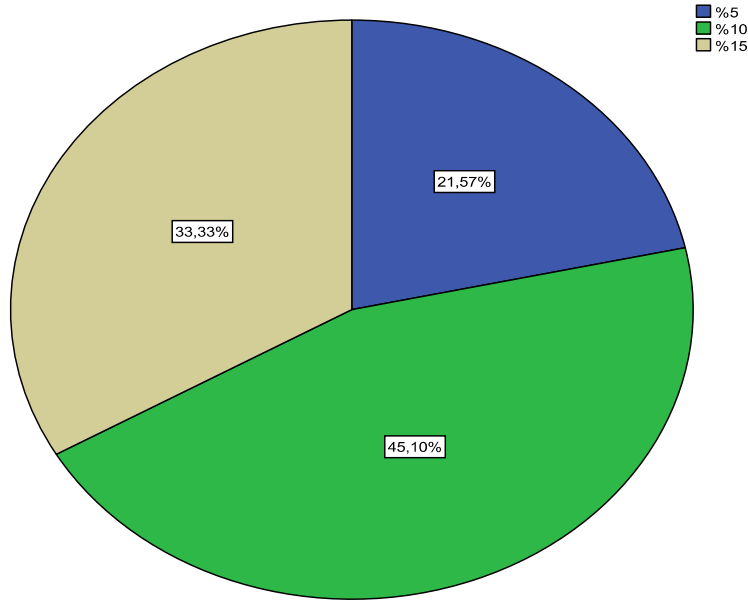
Soru 18: Yabancı dil öğretiminde, alan öğretimi kapsamında edebi çeviri dersine ayrılan oranın kaç olması gerektiğiyle ilgili bulgular ve yorumlar:

Tablo 18: Yabancı dil öğretiminde, alan öğretimi kapsamında edebi çeviri dersine ayrılan oranın kaç olması gerektiğiyle ilgili frekans tablosu

	Frekans	Yüzde(%)	Kümülatif Yüzde(%)
%5	22	21,6	21,8
%10	46	45,1	66,7
%15	34	33,3	100,0
Toplam	102	100,0	

Tablo 18'e göre ankete katılan öğrencilerin 46'sı yabancı dil öğretiminde, alan öğretimi kapsamında edebi çeviri dersine ayrılan oranın %10 olması gerektiğini, öğrencilerin 34'ü bu oranın %15 olması gerektiğini ve 22 öğrenci ise çeviri dersine ayrılan oranın %5 olması gerektiğini düşünmektedir.

Grafik 18: Yabancı dil öğretiminde, alan öğretimi kapsamında edebi çeviri dersine ayrılan oranın kaç olması gerektiğiyle ilgili frekans tablosu

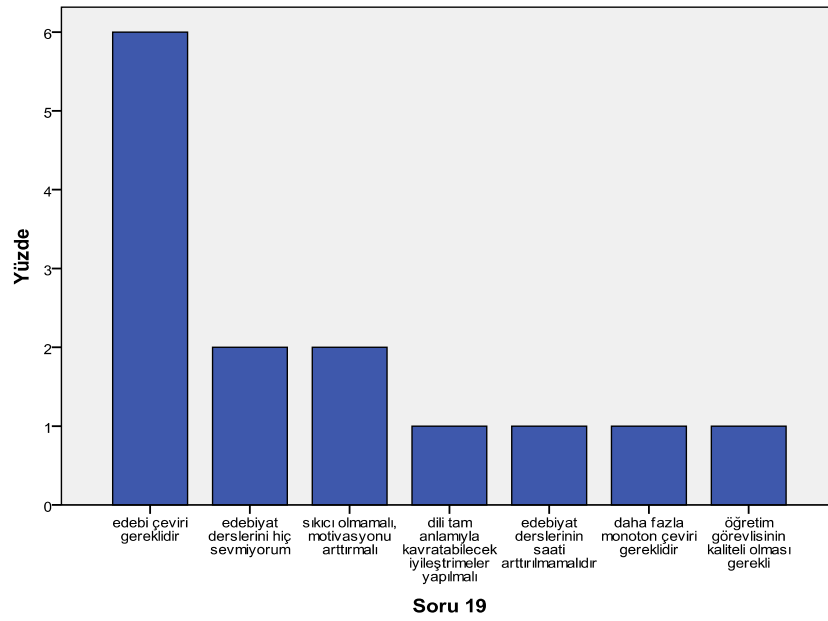
Bu da gösteriyor ki, öğrencilerin % 45'nin okul programlarında edebi çeviriye ayrılan oranın %10 olmasını istemelerinden edebi çeviri derslerinin yabancı dil programlarında yer almasını istedikleri sonucu çıkarabiliriz.

Soru 19: Öğrencilerin konuyla ilgili öneri ve eleştirilerini içeren bulgular ve yorumlar:

Tablo 19: Öğrencilerin konuyla ilgili öneri ve eleştirilerini içeren frekans tablosu

	Frekans	Yüzde(%)	Kümülatif Yüzde(%)
sıkıcı olmamalı, motivasyonu arttırmalı	2	2,0	14,3
öğretim görevlisinin kaliteli olması gerekli	1	1,0	21,4
edebi çeviri gereklidir	6	5,9	64,3
daha fazla monoton çeviri gereklidir	1	1,0	71,4
edebiyat derslerinin saati arttırılmamalıdır	1	1,0	78,6
edebiyat derslerini hiç sevmiyorum	2	2,0	92,9
dili tam anlamıyla kavrayabilecek iyileştirmeler yapılmalı	1	1,0	100,0
Toplam	14	13,7	
Kayıp Gözlem	88	86,3	
Toplam	102	100,0	

Yapılan ankete katılan öğrencilerin 14 tanesi konuyla ilgili öneri ve eleştirilerini sunmuşlardır. Bu 14 kişiden, 6'sı edebi çevirinin gerekli olduğunu düşünmekte iken, 2 tanesi sıkıcı olmaması gerektiğini düşünmektedir. Öte yandan öğrencilerden yine 2 tanesi edebiyat derslerini hiç sevmeyi belirtirken, 1 tanesi edebiyat derslerinin saatlerinin arttırılmaması gerektiğini önermektedir. Yine bu 14 kişiden 1 tanesi dili tam anlamıyla kavrayabilecek iyileştirmeler yapılması gerektiğini önerirken, başka biri öğretim görevlisinin kaliteli olması gerektiğini önermiştir.

Tablo 19: Öğrencilerin konuyla ilgili öneri ve eleştirilerini içeren çubuk grafiği

Bu da gösteriyor ki, Öğrencilerin (1. Soruya ‘’Hayır’’ cevabını veren öğrenciler) bu yorumları bölümlerinde yer alan edebiyat dersini baz alarak yaptıkları gözlenmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu çalışmada ‘‘Edebi çevirinin yabancı dil olarak Fransızca öğretiminde kullanılabilirliği mümkün müdür?’’ sorulu problem cümlesinden hareketle edebi çevirinin dil öğretimindeki ve öğrenimindeki etkileri üzerinde durulmuştur. Bu araştırmada ‘‘genel tarama modeli’’nde, betimsel bir alan araştırması yapılmıştır. Araştırma Ankara ili Gazi Üniversitesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Fransızca Öğretmenliği Bölümü’nde (hazırlık sınıfı hariç) eğitim gören 102 öğrenci ile sınırlıdır.

Yapılan analizler sonucu elde edilen bilgileri aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

1. Ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu edebi çeviriye ilgi duymaktadır.
2. Öğrenciler, Fransızca öğretiminde edebi çeviriye yer verilmesinin amacının dilin kullanımıyla ilgili çeşitli örnekleri sunmak ve Fransızca’yı ana kaynağından öğrenmek olduğunu düşünmektedir. Cıbaroğulları’nın (2007) uyguladığı ankette de öğrenciler ‘‘ Fransızca eğitiminde edebiyata yer vermenin ne gibi amacı olabilir?’’ soruna aynı cevabı vermişlerdir. Buradan öğrencilerin Fransızca öğretimde edebi çeviri ve edebiyatın amacı konusunda aynı düşünceleri paylaştığı görülmektedir.
3. Öğrenciler edebi çeviri dersinde tüm seçenekleri içine alan (öğretmen-öğrenci odaklı) bir program istemektedirler.
4. Öğrenciler, dil öğreniminde edebi çeviri dersinin dil becerilerinin gelişmesine katkıda bulunacağını düşünmektedirler. Cıbaroğulları’nın (2007) uyguladığı ankette de öğrenciler dil öğreniminde edebi eser kullanımının dil becerilerinin gelişmesine katkıda bulunacağını düşünmektedir.
5. Her iki çalışmada da öğrenciler edebi çeviri dersinin ve edebi eser kullanımının yazma, okuma, dinleme ve konuşma gibi dil becerilerinin gelişmesine katkıda bulunacağını düşünmektedirler.
6. Yine her iki çalışmada da öğrenciler dil öğretim programında tüm etkinlikleri (kısa hikaye, şiir, roman, tiyatro vb.) içine alan türün daha etkili olacağı görüşündedirler.

7. Öğrenciler edebi çeviri dersinde daha çok klasik yazarların (Molière, Racine ve Corneille) eserleri ile Zola, Hugo, Balzac ve Camus gibi romancıların eserlerini görmek istemektedirler. Cibarogulları'nın (2007) uyguladığı ankette ise öğrencilerin büyük bir çoğunluğu edebi eserler programda yer alsaydı dünya klasiklerinin basitleştirilmiş halini görmek istediklerini belirtmişlerdir.
8. Öğrenciler Fransızca öğretiminde edebi eser çevirilerine yer veren bir programın dil öğrenmeye ilgiyi arttıracaklarını düşünmektedirler.
9. Öğrenciler edebi çevirinin okul programlarında daha çok yer alabilmesi için kendilerinin katılımlarını sağlayıcı etkinliklere yer verilmesini istemektedirler.
10. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu materyal olarak edebi çeviri metninin tam olarak ve kısmen güçlük yaratmayacağını düşünürken; Cibarogulları'nın çalışmasında ise öğrencilerin büyük bir çoğunluğu edebi metin kullanımının dil öğreniminde güçlük yaratacağını düşünmektedirler.
11. Öğrenciler edebi çeviri etkinliklerini, dilin bir kültür ürünü olduğunu ve edebi metinlerin birer kültür hazinesi olarak kendilerinin erek dili öğrenmelerine yardımcı olarak genel kültürlerini arttıracakları açısından yararlı görmektedirler.
12. Öğrenciler edebi çeviri metinleri yabancı dil öğretiminde birer araç olarak değil, dil öğretimi çerçevesinde edebi çeviri öğretimini de görmek istemektedirler.
13. Öğrencilerin edebi çeviri dersinin bir çok derse katkısı olacağını düşünmektedirler. Öncelikle okuma-yazma dersine, daha sonra sözcük bilgisi ve dilbilgisi derslerine katkıda bulunacağını düşünmektedirler.

Bu çalışmanın sonunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun edebi çeviriye ilgi duyduğu ve edebi çeviri dersinin bölümlerinde yer almasını istedikleri görülmektedir. Ayrıca öğrenciler edebi çeviri dersinin dört temel dil becerisini geliştirdiğini düşünmektedirler. Böylelikle kültürün ve dilin bir parçası olan edebi çeviri derslerine Fransızca öğretiminde yer verilmesinin yararlı olacağını düşünüyoruz.

5.2. Öneriler

Bu araştırmada araştırma bulgularına ve yukarıda elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Öncelikle Fransızca öğretmenliği bölümünde edebi çeviri derslerine de yer verilmelidir. Ancak öğretmenlerin yeteneği ve öğrencilerin amaçları doğrultusunda bir program izlenmelidir.

2. Edebi çeviri dersinde edebi metin kullanmadan önce öğrenenlerin düzeyinin çok iyi belirlenmesi gerekir. Öğrenenlerin seviyesine uygun metinler seçilmeli aksi takdirde öğrenci dile karşı bir antipati geliştirir ve bu derse önyargılı davranır. Ayrıca edebi metin kullanmaya karar veren öğretmen metnin dil seviyesini belirlemeden önce öğrencinin yaşını, cinsiyetini ve ilgi alanlarını dikkate almalıdır.

3. Edebi çeviri dersinde sınıf içi etkinliklerde kullanılan edebi metinler dört temel dil becerisinin gelişimi açısından yararlı olacaktır.

3. Öğrencilerin edebi çeviriye karşı tutumları önceden bilinmelidir. Öğrencilerin dersin nasıl işlenmesi konusunda düşünceleri alınarak bu doğrultuda bir program hazırlanmalıdır. Ders öğretmen odaklı değil öğrenci odaklı olmalıdır.

4. Öğrencilere öncelikle öğrendikleri dilin kültürü ile ilgili bilgiler verilmelidir. Daha sonra metinlere geçilmelidir. Böyle bir çalışma öğrencinin metni daha kolay anlamasına ve yorumlamasına yardımcı olacaktır.

5. Öğrencilerin edebi çeviri dersine ilgilerinin artması için öncelikle öğretmenin dersi sevmesi ve derse hazırlıklı gelmesi gerekmektedir. Derse karşı ilgisiz bir öğretmenin motivasyonu düşük olacaktır ve bu durum öğrencilerin de motivasyonunu düşürecektir.

Sonuç olarak, yabancı dil olarak Fransızca öğretiminde edebi çeviri dersinin yer alması hem öğrenen hem de öğreten açısından faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- AKSAN, D. (1977). *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim I*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- AKSOY, B. (2002). *Geçmişten Günümüze Yazın Çevirisi*. (1.basım). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- AYTAÇ, G. (1997). *Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- BAKER, M. (1998). *Arabic Tradition*, Routhledge Encyclopedia of Translation Studies. London, 350.
- BARNSTONE, W. (1990). *Şiir Çevirisinde Tercihler* (çev. Gülşat Aygen). Metis Çeviri, Güz, 13, 96-99.
- BERK, Ö. (2005). *Kuramlar Işığında Açıklamalı Çeviribilim Terimcesi*. İstanbul: Multilingual.
- CAMUS, A. (2010). *L'étranger*. France: Editions Gallimard.
- CEM, C. (1978). *Türkiye'de Kamu Görevlilerinin Yabancı Dil Sorunları*. Ankara: TODAİE.
- CEMAL, A. (1979). *Bilim Öncesi Çeviri Kuramları ve Çeviribilimin Gelişme Süreci I. Bağlam*. İstanbul Üniversitesi Yabancı Diller Bölümü Dergisi, 244-260.
- CİBAROĞULLARI, F. (2007). *Edebi Metinlerin Yabancı Dil Fransızca'nın Öğretiminde Kullanımı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- DAUDET, A. (1995). *Lettres de mon moulin*. Grasset Jeunesse.
- DEMİRCİ, M. (1996). *Beytü'l-Hikme*. İstanbul: İnsan Yayınları.
- DEMİREL, Ö. (2012). *Yabancı Dil Öğretimi*. (7.basım). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- DİLAÇAR, A. (1968). *Dil, Diller ve Dilcilik*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- DOĞAN, M. (1996). *Yabancı Dil Öğrenimi ve Yabancı Dilde Öğretim*. Ankara, Bilge Dergisi, 10, 11-14.
- ERUZ, F. S. (2003). *Çeviriden Çeviribilime*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- GENÇ, A. (1999). *İlköğretimde Yabancı Dil*. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 10, 299-307.
- GÜNDAY, R. (2009). *Fransızca Öğretmenliği İzlemlerinde Edebiyatın Yeri*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28, 146-147.
- GÜNYOL, V. (2011). *Yabancı*. İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- GÜVEN, H. (1996). *Yabancı Dil Öğretiminde Yeni Eğilimler ve Türkiye’de Fransızca Öğretimi*. Doktora Tezi, 41393. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- GÜVEN, H. (2000). *Mondialisation, Géopolitiques et Avenir des Langues*. La conférence d’ouverture de Jacques Attali. Paris.
- GÜVENÇ, B. (1974). *İnsan ve Kültür*. İstanbul.
- HAKKI, A. İ. (2005). *Elem Çiçekleri*. Salkım Söğüt Yayınları.
- HİLL, A. A. (1969). *Linguistics*. Voice of America Lectures, 58.
- JONES, F. R. (2009). “Literary Translation”, Mona Baker ve Gabriel Saldanha (der.). *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. Londra ve New York: Routledge, 152.
- KAYAOĞLU, T. (1998). *Türkiye’de Tercüme Müesseseleri*. İstanbul: Kitabevi.
- KIZILTAN, R. (2001). *Tarihte Çeviri/ Antik Çağdan 19. Yüzyıl Sonuna Kadar Edebi Çeviri Kuramları -I Antik Çağdan Barok Çağın Sonuna Kadar*. Ankara Üniversitesi Dil, Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 41(1), 71-72.
- KOWSAN, T. (1985). *Ways Through the Labyrinth; Strategies and Methods for Translating Theatre Texts, The Manipulation of Literature* (yay. Haz. Theo Hermans and Croom Helm). Londre/Sydney.

- KURUYAZICI, N. (1998). *Farklı Bir Sürgün: 1933 Türkiye Üniversite Reformu ve Alman Bilim Adamları*. Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi XI, 37-42.
- LEFEVERE, A. (1975). *Translating Poetry: Seven Strategies and a Blueprint*, Amsterdam.
- M.E.B. (2004). *Ortaöğretim II. Yabancı Dil Fransızca Programı*. Ankara: M.E.B Yayınları.
- MEYER, J. (1997). *What is Literature*. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota Session. (Web: <http://www.und.nodak.edu/dept/linguistics/wp/1997Meyer.htm>).
- MOLIERE, (1990). *Le Malade Imaginaire*. Paris: Larousse- Bordas.
- ÖZEN, A. (1978). *A. Guide for Methodology and Praticice Teaching*. (Second Edition). Ankara.
- POHLING, H. (1971). *Zur Geschichte der Übersetzung, Studien zur Übersetzungswissenschaft*. Beihefte zur Zeitschrift Fremdsprachen III/IV. Leipzig, 125-142.
- SIYAVUŞGİL, S. E. (1962). *Değirmenimden Mektuplar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- SUSÜZER, K. (2006). *Oyun Yoluyla Fransızca Öğretimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- STÖRIG, H. J. (1963). *Das Problem des Übersetzens*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.
- TAHİR, G. Ş. (2011). *Çevirinin ABC'si*. (1.basım). İstanbul: Say Yayınları.
- TOURY, G. (1995). *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam ve Philadelphia: John Benjamins.
- UMUT, Ç. (2010). *Hastalık Hastası*. İstanbul: Parıltı Yayıncılık.
- ÜLKEN, H. Z. (1997). *Uyanış Devirlerinde Tercümenin Rolü*. İstanbul: Ülken Yayınları.

<http://www.fleursdumal.org/poem/200> (24 Aralık 2012’de alınmıştır.)

<http://www.dijitaltercume.com/tr/bilgi-arsivi/ceviri-nedir-nasil-yapilir> (13 Aralık 2012’de alınmıştır.)

<http://www.dilokulu.com/genel.asp?id=429.1> (24 Aralık 2012’de alınmıştır.)

<http://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/aytac.pdf> (25 Ekim 2012’de alınmıştır.)

EK 1: ÖĞRENCİ ANKET FORMU

1.Edebi çeviriye ilgi duyuyor musunuz?

- a.() Evet
- b.() Hayır
- c.() Kısmen

2.Okulunuzda uygulanan Fransızca programında edebi çeviriye yer verilmekte midir?

- a.() Evet
- b.() Hayır
- c.() Kısmen

3. Cevabınız ‘‘Evet’’ ise edebi çeviri ile ilgili materyaller yeterli midir? Cevabınız ‘‘hayır’’ ise 4. Soruya geçebilirsiniz.

- a.() Evet
- b.() Hayır
- c.() Kısmen

4. Sizce Fransızca Öğretiminde edebi çeviriye yer vermenin ne gibi amacı olabilir?

- a.() Dilin kullanımıyla ilgili çeşitli örnekleri sunmak ve Fransızca’yı ana kaynağından öğrenmek
- b.() Öğrencilere edebiyatı ve çeviriyi sevdirmek
- c.() Öğrenciyi daha iyi motive ederek öğrencinin mevcut dilbilgisini pekiştirmek ve öğrencinin derse katılımını sağlamak

5. Edebi çeviri dersinde nasıl bir program izlenmelidir?

- a.() Öğretmen odaklı bir program
- b.() Öğrenci odaklı bir program
- c.() Tüm seçenekleri içine alan bir program

6. Sizce dil öğreniminde edebi çeviri dersi dil becerilerinin gelişmesine katkıda bulunur mu?

- a.() Evet
- b.() Hayır
- c.() Kısmen

7. Cevabınız ‘‘Evet’’ ise, edebi çeviri dersi daha çok hangi dil becerisinin gelişimine katkıda bulunur? Cevabınız ‘‘Hayır’’ ise 8. soruya geçebilirsiniz?

- a.() Yazma ve okuma
- b.() Konuşma
- c.() Hepsi

8. Bölümünüzde dil öğretim programında edebi çeviri kullanımına yer verilmiş olsa, hangi türün daha etkili olacağını düşünüyorsunuz?

- a.() Kısa hikaye
- b.() Şiir
- c.() Hepsini içine alan etkinlikler (roman, tiyatro vs.)

9. Edebi çeviri derslerinde daha çok hangi tür eserler olmasını isterdiniz?

a.) Moliere, Corneille, Racine vs. klasik yazarların eserleri ile Zola, Hugo, Balzac, Camus vs. romancıların eserleri

b.) Bazı Türk yazarlarının Fransızcaya çevrilmiş eserleri (Yaşar Kemal, Ahmet Hamdi Tanpınar gibi) ile dünya klasiklerinin basitleştirilmiş hali

c.) Jacques Prévert, Charles Baudelaire, Paul Verlaine, La Fontaine vs. şairlerin eserleri

10. Fransızca öğretiminde edebi eser çevirilerine yer veren bir programın dil öğrenmeye ilgiyi arttıracaklarını düşünüyor musunuz?

a.) Evet

b.) Hayır

c.) Kısmen

11. Sizce edebi çevirinin okul programlarında daha etkin yer alabilmesi için ne yapılmalıdır?

a.) Ders kitaplarında edebi çeviri eserlerine daha çok yer verilmelidir.

b.) Öğrenci katılımını sağlayıcı etkinliklere yer verilmelidir.

c.) Edebi çeviri etkinliği yapılmalıdır.

12. Materyal olarak edebi çeviri metninin kullanımı dil öğreniminde güçlük yaratır mı?

a.) Evet

b.) Hayır

c.) Kısmen

13. Cevabınız ‘‘Evet’’ ise sizce materyal olarak edebi çeviri metin kullanımı neden dil öğreniminde güçlük yaratır? Cevabınız ‘‘Hayır’’ ise 14. soruya geçebilirsiniz.

- a.) Edebi eserlerin cümle yapılarının karışık olması ve sürekli Türkçe düşünülmesi
- b.) Öğrencilerin edebiyata karşı ilgisizliği
- c.) Öğretmenlerin edebiyata karşı ilgisizliği

14. Sizce Fransızca öğretiminde edebi çeviri etkinliklerine yer verilmesi hangi açılardan yararlıdır?

- a.) Dil, bir kültür ürünü olduğuna göre, edebi metinler birer kültür hazinesi olarak öğrencilerin erek dili öğrenmelerine olumlu katkı yapar ve öğrencilerin genel kültürünü artırır.
- b.) Öğrencilerin yabancı dilde okuma alışkanlığı kazanmasına ve okuma becerilerinin artmasına yardımcı olur.
- c.) Öğrencilerin sözcük dağarcığının gelişmesine, sözcüklerin temel ve yan anlamlarının öğrenilmesine katkı sağlar.

15. Size göre edebi çeviri metinleri yabancı dil öğretiminde birer araç olarak mı değerlendirilmeli yoksa dil öğretimi çerçevesinde edebi çeviri öğretimine de yer verilmeli mi?

- a.) Edebi çeviri metinler sadece araç olarak değerlendirilmeli
- b.) Dil öğretimi çerçevesinde edebi çeviri öğretimine de yer verilmeli
- c.) İkisi de gereksiz

16. Edebi çeviri dersinin diğer derslere katkısı olacağını düşünüyor musunuz?

- a.) Evet
- b.) Hayır
- c.) Kısmen

17. Cevabınız ‘‘Evet’’ ise sizce hangi derse daha çok katkısı vardır? Cevabınız ‘‘Hayır’’ ise 18. Soruya geçebilirsiniz.

a.() Dilbilgisi

b.() Okuma-yazma

c.() Sözcük Bilgisi

18. Size göre yabancı dil ğretiminde, alan ğretimi kapsamında edebi eviri dersine ayrılan oran yüzde kaç olmalı?

a.() % 5

c.() % 10

d.() % 15

19. nerileriniz ve eleştirileriniz var ise yazınız.